

Kiefer Béla: Imádlak Pécs

A fotós képei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Túrák a Pireneusokban

5. oldal

Dr. Vargha Dezső

Fejezetek a Gulag történetéből

24. oldal

Antos Árpád

Erdély

12. oldal

Kocsis József

Hangya és virrasztólepke

3. oldal

Videcz Ferenc

Lesifotók

10. oldal

Winkler András versei

7. oldal

Jéki László

A nagy hadron ütköztető

21. oldal

L. Csépanyi Katalin

Gyógyító mofetta

13. oldal

Szigetvári Krisztián

Spanyol építészettörténet

11. oldal

Tartalom

Kocsis József írása	
Kocsis Tibor verse	4
Komlós Attila:	
Túrák a Pireneusokban	5
Szigetvári Krisztián írása	
Törtely Zsuzsa írása	6
Rónaky Edit írása	
Winkler András versei	7
Tám László rovata:	
Kiefer Béla képei	8–9
Videcz Ferenc:	
Lesifotók – 3.	10
Szigetvári Krisztián:	
Spanyol építészettörténet	11
Antos Árpád:	
Barangolások Erdélyben	12
L. Csépanyi Katalin:	
Gyógyító mofetta – 2.	13
Trebbin Ágost:	
Tersánszky	14
Fiatalok oldala	
Versek, próza, rajz	15
Rejtvények, varázskép	16–17
Szarvas István: Tirol	
Szigetvári Krisztián: Ossián	18
Czupy György: A régi Sellye	
Hajzer Lajos összeállítása	20
Jéki László:	
A nagy hadron ütköztető	21
Rónai Béla:	
Magyarul – magyarán	
Kamarás Klára, Lelkes Miklós:	
versek	22
Mess Béla:	
Szívemből ajánlom	23
Dr. Vargha Dezső:	
Fejezetek a Gulag történetéből	24
Bányai Tamás:	
Jegyzetek	25
Emesz Lilla:	
Arrivederci, „csokolom”	26
Motesiky Árpád (Szlovákia):	
Vadászkönyha	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala	
Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Az Alexandra újdonságai	30
Rádióműsor, könyvajánló	31

Magyar Örökség Díj Szarka Györgynek

Magyar Örökség Díj kitüntető oklevelet és aranyjelvényt vett át **dr. Szarka György kolozsvári honismereti vezető** 2008. szeptember 20-án a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében tartott ünnepségen.

A díjat Makovecz Imre, Farkas Balázs és Fekete György javaslatára a *Magyarországért Alapítvány* kuratóriuma hozta létre 1995-ben. A Bizottság elnöke 2000-ig dr. Mádl Ferenc volt, azóta dr. Hámori József.

A díj azoknak a magyar személyeknek adható, akik hozzájárultak a magyar kultúra, a magyar társadalom erkölcsi, szellemi és életminőségének felemeléséhez. A díjazottak munkássága alkotja a *Magyarság Szellemi Múzeumát*. A díjazottak nevét bejegyzik az *Aranykönyv*-be, melyet a Magyar Nemzeti Múzeumban őriznek. A díj átadásakor elhangzott indokolást a *Laudációk Könyve* tartalmazza, melyet szintén az MNM őriz.

Dr. Szarka György geológus-mérnök nyugdíjas éveit használja fel arra, hogy minél több hazánkfiával ismeresse meg Erdély szépségeit, történelmét, az ottani emberek életét. Mindent tud Erdélyről. Sokszor elvezetett bennünket olyan különleges helyekre, melyekről a legrészletesebb útikönyvekben sem olvashatunk. Erdélyi ismertsége, sok barátja révén mi, útitársai is megkülönböztetett vendéglátásokban részesültünk.

Az általa vezetett utazások során kimeríthetetlen ismeretanyagot adott át az Erdélybe látogatott magyaroknak. Amint ő mondja magáról: nem idegenvezető, mert *mi otthon vagyunk Erdélyben*.

Honismereti vezetőnknek – mindnyájunk Gyuri bácsijának – a *Magyar Szellemi Becsületrend* elnyerése alkalmából **gratulálunk**.

Az eddigiekhez hasonló, felejthetetlen erdélyi utazások vezetéséhez kívánunk sok erőt és egészséget!

A Pécsi Erdélyjárók Baráti Társasága nevében: dr. Antos Árpád

Dr. Szarka György Nagybányán, a Városi Képtár előcsarnokában. A fából faragott emberszobor helyi művész, Vida Géza alkotása.

Web-ajánló: www.hetedhethatar.hu

184 szerzőnk 2422 alkotása olvasható a Hetedhéthatár web-oldalán

A Martyn Ferenc Szabad Művészetoktatási Alapítvány
megköszöni a 2007. évben felajánlott adó 1%-ot,
melyet az alapító okiratban meghatározott cél szerinti tevékenységekre fordítottunk.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a., www.edenscript.hu

Előfizethető a kiadónál.

Előfizetési díj 12 számra: 1500 Ft.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Készült a Bornus Nyomdában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

e.copy
másolószalon

névjegy szórólap
levélpapír könyv
prospektus fotóalbum
nyomtatása

www.edenscript.hu

7624 Pécs, Hungária u. 14.
Tel./fax: 72/227-350 info@edenscript.hu

Amennyiben kedveli lapunkat, támogassa a Hetedhéthatárt előfizetéssel!
Kérésre postai utalványt küldünk (7614 Pécs, Pf. 59.). Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Kocsis József

Hangya és virrasztólepke

„...aki az állatokkal haverkodik, potyán barátkozik az Istennel, és így egy csapásra átszeli és összeköti a legalacsonyabbat a legmagasabbal, és a kör bezárul.”

(Hrabal: Gyöngéd barbárok 167. old.)

József Kocsis

I. Hangya

...ebbe a legnehezebb belenyugodni, hogy valami csak úgy abbamarad, vége lesz, abbahagyódik, véget ér véglegesen, nyoma vész, elmúlik, és csak a helye marad üresen, csak az üresség marad a helyén, betöltetlenül, csak a hiány rajzódik ki elmosódó foltként, és az is csak villanásnyira, és azok számára csak, akik ráismernek ebből a villanásból, abból az anyagtalanság lenyomatából, amely árnyék-ként emlékeztet valamire vagy valakire, ahogy az eltaposott hangyára az üresen maradt hely a hangyabolyban, a hangya formájú üresség; szinte észrevehetetlen, bár meglehet, a hangyák szomorúsága csak emberi lépték szerint jelentéktelen, ahogy az emberé meg a Kozmoszhoz képest hangyányi sincsen, mi hát a különbség, elgondolkodtató, a hangya is hiányzik bizonyára a másik hangyának, egynek legalább, a keletkezett hiány végleges, pótolhatatlan; miért is ne lehetne, hogy sorsa van a hangyának is, külön-külön rendeltetése minden egyes példánynak, és korántsem annyira egyformák, amilyeneknek mi látjuk őket az emberi szem érzékelő képességének korlátozott-sága folytán, jelentős különbségeket mu-

tatnak méretükben, alakjuk teltségében, tagjaik illeszkedésében és mozgásukban mindenekelőtt: célratörően magabiztosak némelyek, meg-megtorpanó járásúak, óvatosságon tapogatózóak mások, és az is lehet, hogy a hangyaszorgalom is egészen különböző mértékű bennük, és akadhat hangya, amelyik a dolgok könnyebbik végét keresi mindegyre, és lazít, amikor csak alkalma adódik, és önző mód cselekszik, csak magára gondol, a más nyomorúsága nem tudja megérinteni; ez persze, nem maradhat rejtve, megmutatkozik leplezetlenül és nyilvánvaló lesz a többiek számára bizonyos élethelyzetekben, a napi rohangászások utáni nyugalomban talán, amikor a hangyabolyban is a helyére kerül minden, és elcsendesülve apró kis mocorgások jelzik az összehangolt munka végét, elterpeszkedik a csend, és belefeszül a hangyaboly járataiba, kitölti azokat testesen, és egynemű közegével hangyától hangyáig ér, és egy testté kapcsolja össze valamennyit, és kicserélődnek közöttük azok a parányi energia-kvantumok, amelyek kölcsönhatásaként létrejöhet az átható érzésmező – és ha ez a folytonosság megszakad, rés keletkezik, a hiány érzékelhetővé válik, és a hangya léptékű bánat átlengi a hangyaboly tágasságát, spontán térkitöltő-kiegyenlítő folyamatok indulnak el és az okokat kutatják legelőbb, hiszen ok nélkül nem lehet, hogy csak úgy abbamarad, véget ér véglegesen valami, szertefoszlik és elillan értelmetlenül, és csak az üresség marad a helyén: eltévedt csak, vélheti bárki, és kimerülten megjöhet még, esetleg kalandos kedve más kapcsolatok felé sodorta, de megkomolyodván, csalódva hazatér majd, vissza kell jönnie, nem sújthat mást azzal, hogy váratlanul nyoma vész, és csak úgy abbamarad minden körülötte, abbahagyódik, szertefoszlik, mint az eltaposott hangyatetem, amelynek száradt maradéka alá a szél alákap, elragadja és más szerves anyagok maradványaival egybehabarja, hogy belevegyülhessen

a lét anyagába, amely majd megőrzi a hangyaemlékezetnél tartósabban, véglegesen, örökkévalóan; és reggelre kelvén a Nap részvétlen fénnel beteríti a Földet, hogy olyannak láthassuk, amilyen: közönyösnek, hidegnek, idegennek, és hogy éles fényében ráébredhessünk a magunk esetlegességére, csak a feltámadó szél van tele megértéssel és simogatással, zörgő füveket hajlít össze, és dudorászva sutogja: „A bábok közt elaludt a hangya... Kis fáradt fejét csillámokra hajtja, és alszik véle csöpp árnyéka is”, és hiába, hogy mindenki tudja, a költészet csak színes lepel, a metaforák alól kitéremkedik durván a valóság, abban hinni akarunk, hogy a szenvedőkkel való együttérzés és az élet: megkérdőjelezhetetlen érték, és elfogadhatatlan, hogy valami csak úgy abbamarad, megszűnik, vége lesz véglegesen, elenyészik és elmúlik észrevétlen, csak a helye marad üresen, és az üresség marad a helyén...

2. Virrasztólepke

Ilyen lepke talán nincs a biológiai rendszertanban, a valóságban azonban van. Létezik ez a lepke. Minálunk lakik valahol, azt gondolhatnám, rejtőzködik, mert nappal sosem látom, csak éjszakánként bukkan elő. Nem tudom, honnan, mert mindig csak akkor látom, amikor már ott virraszt választott helyén a falon, az égő gyertya mögött, az imbolygó láng fölött valamivel, talán fél arasszal, ott van már napok óta.

Minden éjszaka átmegyek az előszobán a mosdóajtóig, amely mellett az üvegasztalkára állított mécses ég, irányfényként, hogy ne kelljen sötétben a villanykapcsolóval bajlódnom, meg elaludni is jó, ahogy a mozgékony fény a nyitott ajtón beszűrődik a szobába, mintha élne, olyan ez az izgó-mozgó lángocskák, megnyugtat, nem kell gondolnom a kriptasötétre,

(folytatás a 4. oldalon)

Támogatók:

BIOKOM Kft.

Pécsi Vízmű Zrt.

BÉV Zrt.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

Iparos Kisvendéglő

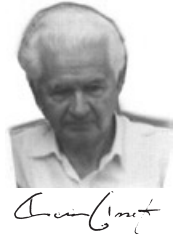
Netmester Produkció

www.netmester.hu

**Következő számunk december 5-én jelenik meg
a Hetedhéthatárt az alapítástól támogató Szántó Dezső emlékére**

Kocsis József

Hangya és virrasztólepke

(folytatás a 3. oldalról)

amely szétterjedne körülöttem, ha ez az alumínium-tégelyben mozgolódó csöppnyi lángocska útját nem állná. Megszoktam nagyon, gyertyafény nélkül csak kerülgetne az álom, addig talán, amíg annyira pontosan el nem tudnám gondolni a lobogását, mintha valóságos gyertyaláng volna, nemcsak az elképzelt mása. Ezek az éjszakai kényszerű járkálások nem zavarnak, hozzátartoznak az életemhez, szerencsére visszaalszom hamar, reggelre nem érzek fáradtságot emiatt. Talán csak a legutóbbi napok jelentenek kivételt, amióta nénikém kilencvenhat évesen a kórházba került gyomorszonda-beültetésre, fölébredvén ez jut eszembe, és sokáig nem jön álom a szememre.

A lepkét eleinte nem is vettem észre, néhány napja figyeltem föl kis sötét foltjára a gyertyaláng mögött, talán pók lehet, nagyobb légy, lepke is akár, reggel kerestem, hogy azonosítsam, persze, hogy nem volt már ott. A következő éjszaka megint fölbukkant, ugyanott virrasztott a gyertya mögött, ahol tegnap is. Ez a mostani éjszaka már a negyedik lehet, itt virraszt a falon, rövid időre fölkatintom a villanyt: lepke valóban, a molypilléhez hasonlatos, csak nagyobb annál, és karcsúbb, nem annyira delta szárnyú, és nem laposan, egy síkban állanak ezek a szárnyak, hanem éllel fölmagasodnak középen, mintha össze volnának kulcsolva. Imára kulcsolt szárnyakkal mered a gyertya lángjába, mozdulatlanul ül, virraszt rendíthetetlenül. Este Irén is fölfedezte, megállt a gyertya előtt, közel hajolt, idegenkedve, csendes viszolygással.

– Miféle állat ez?

– Furcsa. Napok óta itt éjszakázik, ma korábban érkezett.

– Mégis, mi lehet?

– Lepke.

– Molylepke?

– Az nem fekete.

Ez a mi lepkénk fekete. Nagyra nőtt, gyászruhás molypille, egymásba kulcsolt szárnyakkal. Nem tudunk mit kezdeni vele, reflexből ölni nem szokás minálunk, hagyjuk. Hadd virrasszon.

Másnap jó híreket kapunk a kórházból, nénikém még elesetten ébredt a műtét után, sokáig nem tudtak vele kapcsolatot teremteni, de délben már éhes volt, és mosolygós kedvvel válaszolgatott, mondják.

A lepkét nem látom, az éj közepén eltűnt, a fürdőszobából kijövet már nem láttam a falon; a gyertya ellobbant éppen, csonkjából vastag, viaszzagú füst tekeredett elő, és a felkattintott villany fényében is hiába kerestem, nincsen sehhol. Ennek Irén örül igazán, az ő dolga volna, hogy újságpapírra söpörve kitessékkelje a kéretlen látogatót. Magam is megkönnyebbülök. Este az új gyertya eleven fényessége, hajlékony lobogása, örökmozgó fényjátéka könnyű álmot hoz rám.

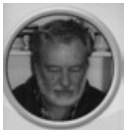
Barátunk és szerzőtársunk most megjelent írásának szerkesztése közben kaptuk a megrendítő hírt: elment az „idős hölgy”, ahogy dr. Valkó Gáspárnét Kocsis József Harangok csendje kisregényéből és más írásaiból megismerhettük. Lapunk hűséges olvasójára is emlékezünk, a kilencvenedik évén túl is szenvedélyes rejtvényfejtőre, égerfátál díjunk egyik nyertesére. Az „idős hölgy” alakját Kocsis Józsefnek a közeli gyásztól különös fénytörést kapott írásával és a Jásdon élő Kocsis Tibor képversével idézzük fel. Nyugodjék békében!

L. Csépanyi Katalin

Kocsis Tibor

Mondjátok meg neki (A távoli rokon üzenete)

Utolsó utadon
kísérjen üzenet:
Imába foglalom,
áldott legyen neved.

Szerettünk Nénikénk,
szerettünk testvérünk,
szerettünk barátunk,
szerettünk pártfogónk.

Szerettük
aprócska termeted,
szerettük
szikrázó szellemed,
szerettük
ragyogó humorod
s tán legfőbb örömed
fullánkös nyelvedet.

Szerettünk békével,
szerettünk haraggal.
Üdvözzülj Mária,
légy teljes malasztal.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

Pécs, Rákóczi út 24-26.

Tel.: 72/333-400, 30/9373-400

e-mail: info@iparoskisvendeglo.hu

www.iparoskisvendeglo.hu

Nyitva: Hétfőtől szombatig 11.30 – 22.30

Vasárnap 11.30 – 16.00

Három teremben 20-tól 60 főig
elkülönített rendezvény tartható.

Fischer János üzletvezető

• Étkezési utalványokat elfogadunk:

kék és piros színekben

Ticket Restaurant

Cheque Déjeuner

Sodexo Pass

• Üdülési csekket is elfogadunk

• Bankkártyával is lehet fizetni

Főétel rendelésekor gratisz jár egy adag húsleves metélttel!

Komlós Attila

Komlós Attila

Túrák a Pireneusokban – 6.

Aragónia – történelem és természet

Navarrából kelet felé haladunk tovább, Aragónia területére, ahol megtekintünk egy várkastélyt, felkeressük a történelmi Huesca városát, majd egy gyalogtúrára indulunk a Monte Perdido Nemzeti Parkba.

Loarre várkastélya a Pireneusok déli előterében áll, immáron közel ezer esztendő óta. Az erődítményt a keresztény és mohamedán területek határán emelték a 11. században. Bővítések, átépítések után végső formáját a 15. századra nyerte el. Az 1970-es években lezajlott rekonstrukció eredményeként jött létre az a forma, amit ma is láthatunk. A vár tovább-

nyargós utcáin számos régi épületet láthatunk, azonban az összkép napjainkban eléggé lehangoló, a házak, az utcák többsége meglehetősen kopottas képet mutat. A város védőszentjének ünnepéhez kapcsolódóan, Szent Lőrinc mártírhalálának évfordulóján, több napon át tartó nagy fesztivált tartanak minden év augusztusában.

Az Aragón-Pireneusok egyik legvonzóbb turisztikai célpontja a Monte Perdido Nemzeti Park. Járművünket a védett terület peremén fekvő Torla településen kell letenni, innen a nemzeti park buszával juthatunk a túránk kiindulópontjához. A Monte Perdido a Pireneusok harmadik legmagasabb hegycsoportja, magassága 3355 méter. Nevének jelentése „elvesztett

Huesca, a reneszánsz városháza

szárnyainak fesztávolsága a három métert is elérheti. A hatalmas hegyek között húzódó Ordesa-völgybe indulunk túrázni, útközben több pompás vízesést csodálhatunk meg. A Pireneusokban szokatlan tájolású, nyugat-

Loarre várkastélya

bi nevezetessége, hogy itt forgatták 2005-ben a Mennyei Királyság című filmet.

A közel ötvenezer lakosú Huesca Észak-Aragónia legnagyobb városa, már a Római Birodalom kora előtt is létezett. Egészen a 19. századig az Ibériai-félsziget fontos kulturális központja volt, egyetemét 1354-ben alapították. Huesca védőszentje Szent Lőrinc, a tiszteletére felszentelt katedrális a város legfőbb nevezetessége. A gótikus templom végső formája a 15-16. század fordulójára alakult ki. A katedrálissal szemben áll a városháza reneszánsz épülete. A történelmi város szűk, ka-

Huesca, katedrális

hegy”, ennek magyarázata, hogy a csúcsa francia földről nem látható. A nemzeti park élővilága különösen gazdag: területén 1500 növényfaj, 171 madárfaj, 32 emlősfaj él. A madarak közül a tekintélyes méretű szakállas saskeselyű érdemel feltétlen említést,

Vízesés

keleti csapásirányú völgyben él a pireneusi zerge. A leglátványosabb vízesésnél a magasból lezúduló patak csavarment formájú hasadékot vágott a sziklába. Túránk végén Torla sziklaszirtre épült várát is megtekinthetjük, mielőtt továbbindulnánk a Katalán-Pireneusokba.

(A szerző felvételei)

A Monte Perdido Nemzeti Parkban

Torla

Törtély Zsuzsa Könyv- szemle

Törtély Zsuzsa

A Sopronban működő Nyugat-Magyarországi Egyetem Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium (akkori nevén Soproni Erdészeti Technikum)

1955-ben végzett „A” osztályának krónikáját jelentette meg Soproni diákok voltunk címmel az egykori diák, a pécsi Muth Endre szerkesztésében, amelyben ő és volt osztálytársai a diákévekre, a tanárokról, az egykori iskolára emlékeztek vissza, és beszámoltak egyéni életútjukról. Az előszót az iskola mai igazgatója, dr. Rónai Ferenc írta. A gondosan megszerkesztett kötetben elsőként szó esik az akkori beiskolázási gyakorlatról, a társadalmi-gazdasági-politikai környezetről, a szakmai irányultságuk alakulásáról, a pályaválasztásukról. Ezt követi a technikai évek leírása, amelynek során az iskolába történő belépésről, az osztálylétszám alakulásáról, az iskola történetéről, az akkori tantárgyakról, valamint az azokat előadó tanárokról kapunk képet. Részletesen és személyre szólóan tárgyalja a könyv az akkori tanárokat, és ez különösen figyelemre méltóvá teszi a kiadványt az olvasó számára, akinek ezzel kapcsolatban bizonyára földidéződnek saját emlékei is. A folytatásban szakmai foglalkozásokról és gyakorlatról esett szó, benne tanulmányi kirándulás, szakkörök, sporttevékenység, helyi történetek, diákkori naplóból átvett részletek, az első karácsonyi szünet földidézése, a májusfa eredetéről szóló gondolatok szerepelnek. Hasonló részletességgel idézi az egykori osztálytársak személyes visszaemlékezéseit is – akik közül számosan gazdag erdészpályát futottak be –, majd az osztálytalálkozó földidézését követően a zárzó következik.

A szép kiállítású, igényes munka példa mindazok számára, akik hasonló munkát terveznek, s amelyet a Mecseki Erdészeti Zrt. támogatott.

Szigetvári-Szattinger Krisztián Les Grottes de Betharram (Franciaország)

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Az idén 150 éves, világhírű zarándokhely *Lourdes* és a szintén neves *Pau* városok között félúton található a *Grottes de Betharram*, melyet 1810-ben fedeztek fel, és az első cseppkőbarlangok között nyitották meg a nagyközönség számára 1903-ban. Ma a világ egyik legnevezetesebb és leglátványosabb cseppkőbarlangjaként tartják számon.

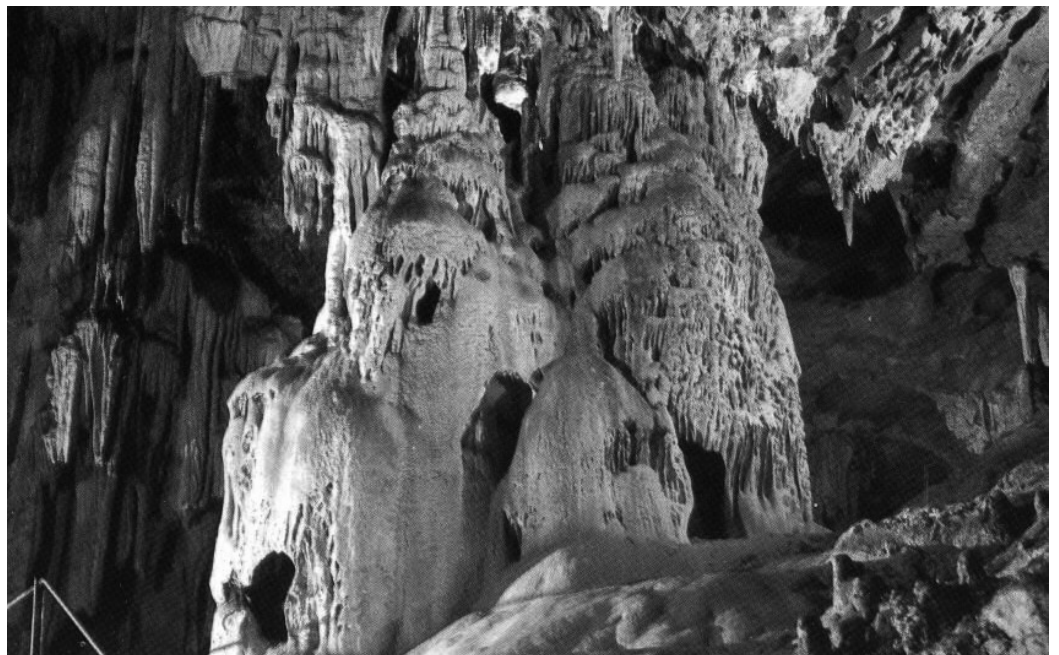

A Pireneusok lánchegyvonulatától északra, Franciaország legdélebbi sávjában számos cseppkőbarlang található. Ezek a barlangok, franciául „grotté”-k a hazánkban ismertekhez hasonlóan megannyi szépséget rejtnek, ámulatba ejtve a látogatókat. Az ember csak kapkodja a fejét, és győzi felidézni egykori földrajzos tanulmányait, amikor *sztalaktitokról*, *sztalagmitokról*, valamint *sztalagnátokról* hall az idegenvezető szájából. Az első a függőcseppkő, a második az állócseppkő, az utolsó pedig a cseppkőoszlop. Mindig hihetetlen szembesülni azzal, hogy mire képes a természet! És különösen mire képes a víz, ez az időtlen szobrász! Sok ezer éves folyamat mai pillanatát láthatjuk a barlangok folyosóin, kisebb-nagyobb termeiben. Százévenként mindössze egy-egy centimétert növekvő varázslatos képződmények, többé-kevésbé indokolt fantáziánevvel lépnek

elénk. Néhány furcsa figurát is rejteget a Grottes de Betharram, ezeket magyarul elnevezhetjük „groteszk” *de Betharram-nak*. Mindenki elámul a nagytermek oszloprengetegétől, a „Harang” látványától, a „Színház”-ban játszott zenétől. A „Románkori oszloppal” pedig csak „Herkules oszlopa” vetekedhet.

A franciák jó érzéssel adnak valami többletet is a látványosságokhoz. A barlangi tavon sárkányfejes csónakban hajóházunk, majd utunk utolsó szakaszát kisvasúton tesszük meg. Ezek az ötletes megoldások felerősítik a természeti élményt és hozzájárulnak a turistaforgalom növekedéséhez. Külön meglepetést okozott, hogy újságíró igazolványunkkal díjmentesen léphettünk be, és ajándékképpen tájékoztató dvd-t kaptunk a barlangról.

Winkler András

Winkler

Vázlatok

Különleges ember

Elzártága hermetikus,
nagyon csendes embertípus,
nem beszélget, nem is érez,
hozzászokott fekhelyéhez
és a földhöz, mely felette
virágokkal van befedve.

Veszély

Vigyázz, ha
szobroknak szónokolsz,
ne bízd el magadat,
mert szétlapítanak,
ha bolondot beszélsz.

Infarktus

Ereimben lerakódott
egy életnyi izgalom.
Egyikük ma elzáródott,
betemet majd sírhalom.

Vázlat az ifjúságról

Szalad Veled
a gyorsvonat,
imbolygó, részeg
vonalak rajzolják
tűnő arcodat.

Az ajtóban

– Csengettek – szólt Flóra,
– nyiss ajtót nagypapa! –

Az ifjúságom ült kint,
mint jól nevelt kutya.

Sötétben

Mikor a szemfedőmet
csendben begomboltam,
akkor döböntem meg,
hisz egyedül voltam.
Holtan.

Betegség után

Már jártam odaát,
cirmos jégcsapok
között repültem
és valahol távol
kisütött a Nap.

Már jártam odaát
és angyalnak
éreztem magamat.

Késelés

Leromlott a szervezetem,
mert megoperáltak.

A lelkeket megsértették,
míg a késsel vágta.

* * *

Winkler András verseivel az első soproni Rotary Clubra, az RC Sopronra emlékezik, amelynek alapító elnöke volt 1990-ben. A verseket tartalmazó kötet Vázlatok címmel jelent meg, ez év nyarán.

Rónaky Edit

A SEMMITTUDÁS EGYETEME

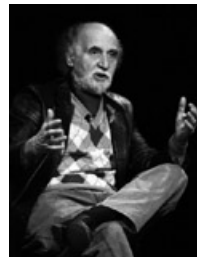
Rónaky Edit

Ha egy nap nem neveltünk,
eltékoztunk az egész napot.
Chamfort

Vonzódásom a humorhoz családi örökség. Édesapám nagyszerűen tudott anekdotázni és ríposztolni. Élveztem sziporkáit. Már kisdíakként én is szerettem megnevetetni osztálytársaimat. Gimnáziumi éveimben pedig siklósi barátnőm családjával vihorásztunk jóízűeket – szinten mindenben megtalálva a groteszk, abszurd vonásokat, a humorizálás lehetőségét. S fiammal, unokáimmal, diákjaimmal és barátaimmal töltött együttléteinknek mind a mai napig fontos „tartozéka” a humor. Talán ezért is természetes, hogy a korosztályomba tartozó – és így hasonló történelmi-társadalmi eseményeken, hatásokon szocializálódott – kiváló humorista: Sándor György írásait, műsorait évtizedek óta olvasom, nézem, hallgatom, szívom magamba.

Legutóbb a Pécsi Harmadik Színházban vehettünk részt a SEMMITTUDÁS EGYETEME című önálló estjén, s élvezhettük egyedi, senkiével „nem egyforma” intellektuális humorát. Már estjének ne-

vét is egyik gyakori eszközével: a szembeállításal a közismert „Mindentudás Egyeteme” műsor címének ellentétéként fogalmazta meg. Mert ki tudhat mindent? Tán csak Ő – legalábbis humorban. Ismeri múltunkat, jelenünket, értékeinket és gyarlóságainkat. Szembesít gyengéinkkel, áltságos megjatszásainkkal – megmutatva, hogy a szellem eredetisége mennyivel üdítőbb szokásos átlag gondolkodásunknál. Megtéveszt egy pillanatra: elkezd

Sándor György

egy mondatot, mondatsort, figyelemmel kísérjük, szinte már fogalmazzuk a szerintünk várható – sztereotip – folytatást, befejezést, de ő – váratlanul? – egészen mást kanyarít oda, ami nekünk sosem jutna eszünkbe, pedig amikor már kimondja, találónak érezzük. Gyakran él az abszurdítás, a képtelenség határait súroló túlzásokkal. Alapvető eszköze a nyelvi humor.

Anyanyelvünk kimeríthetetlen gazdagságát kivételes nyelvérzéssel használja fel. Szójátékok, „félrehallások”, torzítások, ferdítések tömege sorjázott ezen az esten is. Brilliósan él a szavak többértelműségéből adódó lehetőségekkel (– Fiam, te ezen az órán már nem fogsz felelni. A többiek ezért még *felelni* fognak.; Áldozatait *kiszemeli*, nehogy ráismerjenek.; – *Min dolgozik jelenleg?* – A térdemen.) Fricskáit, gunyorosságát, paródiáit nem vesszük rossz néven, mert öniróniája is van. Hangszíne, hanghordozása, szünettartásai, sajátos beszéddallama mellett fő eszköze szuggeráló tekintete, szemjátéka, mimikája, de legcsattanóbb poénjait gyermeki ártatlanságú arccal, tágra nyitott szemmel mondja. A tudatküszöb alól hoz elő gondolatokat, rádöbbenéseket, érzéseket.

Így volt ez a mostani esten is. A felismerés örömeiben születő jóízű együttnevetés aztán átváltott elmélyült gondolkodásba, mert ez a Clown komoly és megrendítő is tud lenni. Nemhiába *humoralista*.

A közelmúltban, 2008. szeptember 1-jén, „Pécs napján” a Pécsi Ifjúsági Ház galériája adott otthont Kiefer Béla fotókiállításának. „Imádlak Pécs” című kiállítása számomra nagy meglepetés volt, hiszen városom olyan pillanatait, hangulatait örökítette meg, melyeket a legritkább esetekben lehet meglátni, magas szinten meg-

fényképezni. A hajnali és esti fények, az eső utáni kristálytisza ragyogás, a témák tükröződése az utak víztócsáiban, a speciális optikák használatával olyan vizuális élményt hoz létre, amely gyönyörködteti a kiállítás látogatóit. Képeiből sugárzik, hogy szereti ezt a várost. Képeivel szeretné megmutatni a sokszor elfásult embereknek, milyen gyönyörű helyen élnek.

Kiefer Béla 1959-ben született, autószerelő, majd gépjármű-technikus bizonyítványt szerzett. Jelenleg vállalkozóként dolgozik.

Szeret az emberekkel foglalkozni. 1991-től 2002-ig a Pécsi Agykontroll Klubot vezette, tagja a Pécsi Mediterrán Fotókörmek.

Idén a National Geographic fotópályázatán utazás kategóriában dobogós helyezést ért el.

2004 tavaszától fotózik, sokat jár a természetbe képeket készíteni. Kísérletező típus, szereti az egyszerű és logikus dolgokat.

Ez évben „Imádlak Pécs” címmel kiadta a saját naptárját, a 2009-es naptára is már nyomdában van.

TÁM LÁSZLÓ

„Imádlak Pécs” – Kiefer Béla képei

Videcz Ferenc

Lesifotók – 3. rész

Videcz Ferenc

Nemzeti sportunk

A pekingi nyári olimpia záróünnepségét követően kis hazánkban sokan megkongatták a vészharangot, sportolónk egy részének meglehetősen karcsú szereplése miatt. Pedig igazán nincsen okunk pánikra. Hiszen említett derék olimpikonjaink mindössze egyetlen betűvel maradtak le a dobogóról vagy a tőlük várt helyezéstől: indulás előtt eltökÉlték, odakünn, a megmérettetéskor pedig eltökÖlték. Jó néhányan – már közvetlenül a versenyszámukat követően – e tényt töredelmesen be is ismerték. Előttük őszintén kalapot emelek, mert bevallani saját gyengeségünket, felér egy győzelemmel. Nem is velük van baj.

Jó ideig azzal kérkedtünk, hogy lovas nemzet vagyunk. Később átértékelődöttünk futballnemzetté. Csakhogy mindez már a távoli múlt! Mikor fogunk végre rádöbbseni, hogy nemzeti sportunkat (sportjainkat) nem az elnéptelenedett, erkölcsileg elmocsarasodott gyepen vagy a nem is túlságosan magas lovon kell keresnünk, hanem – Uram, bocsá' – évtizedek óta stabil vizeink tájékán? Ideje lenne leszállnunk (nem leesnünk!) a lóról; a sok bennfentes hivatali Csipkejósika felébredhetne, netán el is hagyhatná biztonságos beton-szarkofágját! A „Hass, alkoss, gyarapíts,…” mégiscsak szebben hangzik, mint ha unos-untalan azon siránkozunk, hogy „Romlásnak indult hajdan erős magyar...”. Bár kétségtelenül utóbbi a kényelmesebb megoldás, főként ha tetekre kerül sor.

Dízsátor vagy pellengér

Megyei vadásznapi, valahol e honban. Hajdani vadászírói múltamra utalva díszvendégként kaptam meghívást. Elfogadtam, bár tisztában vagyok vele, hogy ha Petőfi napjainkban élne, ekképp verselne: „Nem írok, nem olvasok, / Én magyar vadász vagyok!” (Akinék nem kalapja, ne vegye magára!)

A nyitó ceremóniát követően a kamarai dízsátorban kaptam egy elegáns asztalt, a várható baráti beszélgetések kellemesen kulturált lebonyolításához. Az előzetes újsághírt és kiadott programot megfejelve a „hangosban” is bemutattak, „felkonferáltak”. Aztán mindenki ment a dolgára. Én ottmaradtam ház-, pontosabban sátorörzőnek.

Teltek az órák, hullámzott a vidáman te-referáló tömeg, főként a kitelepült büfék, kocsmák, vásárosok környékén. A Vadá-

szati Kulturális Egyesület szomszédságában lévő könyves pavilonját – ahol két alkalmi korsó sör áráért már színvonalas kiadványok között tallózhatott volna a nagyérdemű – és engem viszont széles ívben elkerültek. Néhányan – időről időre – tisztes távolságból, kriglivel a kezükben meg-megálltak, rám mutogattak. Biztosan nagyon vidám dolgokról csevegtek, mert mielőtt hátat fordítva továbbálltak volna, az urak röhögtek, a hölgyek visítva kacarásztak. Végül is ünnepen vigadni szokás, nem szomorkodni! És még pellengéren sem érezhettem magam, hiszen nem szidalmaztak, nem köpködtek le, kövel sem dobáltak. Én pedig csak azért is hasznossá tettem magam! Időközben ugyanis feltámadt a szél, és többször is szanaszét fújta a másik asztalon hagyott okleveleket, miegymást. Jólesett utánuk loholni. Megalázónak sem éreztem, hiszen negyven esztendeig voltam tanár, a nemzet napszámosa.

Disztinyvályúnk!

Imádom az okos embereket. Az okoskodó sznobokat kevésbé. Társaságban főként a meteorként röpködő, nem megfelelő helyen és formában alkalmazott idegen szavak verik ki nálam a biztosítékot. Olyankor ráteszek egy lapáttal.

Zenéről folyt a magasröptű csevely. Kollégámmal nem tudtuk eldönteni, ne vessünk (nem illik) vagy bosszankodjunk. A pillanatnyi csendet kihasználva közbeszóltam:

– Végtelenül sajnálom, hogy nem lehettem ott Placebo Domino pécsi koncertjén!

– Pedig állítólag csodálatos volt! – válaszolta egy negyvenes úr. Mindenki helyeselt, senkinek nem tűnt fel a provokáció.

Egy másik hasonló helyzetben az aktuális témától teljesen eltérve jegyeztem meg:

– Mennyire igaz a szállóige: „Coito ergo sum”!

– Valóban! – csicseregte a házigazda neje. – Ugye, ezt Descartes mondta?

– Nem, hölgyem, ezt cselekedte. Amit mondott, az árnyalatilag másképp hangzik.

Mellettem álló hölgyismerősöm a bokámat rugdosva fülembé sziszegte:

– Kötözni való ökor vagy! Mi történik, ha egyszer félremagyarazzák a poénjaidat, és attól fogva tősgyökeres bunkónak tartanak?

Visszakézből válaszoltam:

– Akik nem ismerik a disztinyvályút, legfeljebb levonják rólam a konferenciát!

Kettő – egy

A neves traumatológus sebész – önhibáján kívül – közúti balesetet szenvedett. Saját osztályára szállították, ahol munkatársai mindent megtettek felgyógyulásáért. Egy hét után a főorvos – különösen, amikor megtudta, hogy az ambulancián hosszú sorban várakoznak a betegek – már nem tudott nyugton maradni betegágyában. Mivel mindkét lába eltört, tolószéken vitette le magát földszinti rendelőjébe.

Első páciensként egy hölgyet toltak be, felpolcolt lábbal. A főorvos rápillantott a röntgenfelvételre, majd így szólt:

– Ez bizony törés. Várjon, megnézem közelebbről!

Amikor „járművével” kigördült íróasztala mögül, a nő szeme kiugrott, mint a marslakóké:

– Ugye, ez nem igaz? Ugye csak poénból...

– Van is nekem arra időm! Különben is, messze még a farsang! Vihetik a gipszleőbe! De ne nyugtalankodjék, kettő – egy a javamra!

Ezek után senki ne merje jelenlétemben szidni az orvosokat!

Attrakció

Szokásos havi szerkesztőségi összejövetelünkön, egy hangulatos, pécsi kisvendéglőben új tollforgató társunk nem éppen hétköznapi élettörténetét hallgattuk. Az országot elhagyva, két társával hosszú időn keresztül artistaként kereste kenyerét, élte a porondművészek hagyományos hétköznapijait: egyszer hopp, másszor kopp.

Energikus, szuggesztív előadása valamennyiünket magával ragadott. Amikor arról beszélt, hogy egy gyanús körülmények között vásárolt személygépkocsival hogyan járták be Európát, papírok, jogosítvány és egyetlen pernyi autóvezetői gyakorlat nélkül, elkerülve balesetet, lebukást, már valamennyien könnyeztünk, csuklottunk a nevetéstől.

Amilyen elvetemült vagyok, ahelyett hogy utolsó morzsáig végigélveztem volna a remek, Rejtő-regénybe kívánczó sztorit, deviáns agyam önhatalmúlag más hullámhosszra kapcsolt: Garay János sorait juttatta eszembe:

„Elhiszi azt az élő és elhinné a holt:

Nincs oly vitéz e földön, mint Hány bátya volt!”

Már napok óta töröm fejem, keresve a fordulat okát, de nem lelem a magyarázatot.

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Képes spanyol építészettörténet (11.)

A platereszk stílus (kb. 1485–1550)

Szigetvári-Szattinger Krisztián

A *platereszk* elnevezés *Ortiz de Zuñiga* andalúziai tudóstól származik. A név a *platero* (ezüstműves) szóból ered. A csak Spanyolországban honos építészettörténeti fejezetek sorában a *mudéjart* és az Izabella stílust követi az ún. *Plateresco*. A túldíszítettségéről híressé vált stílus a későgótika és a reneszánsz határmezsgyéjén jött létre a XV. század végén és élesen szemben állt a spanyolországi reneszánsz egyszerűbb formákat és áttekinthetőbb építészeti szerkezeteket meghonosítani kívánó törekvéseivel. Amellett, hogy a spanyol reneszánsz időszakának jellegzetes stílusa, hatott rá a későgótika és a *mudéjar* is, továbbá a bolognai és a lombard reneszánsz.

A művészettörténészek sok vita után ismerték el önálló stílusnak a platereszket a XX. század elején, de mind a mai napig vita tárgyát képezi egyes spanyolországi épületek stílusának hovatartozása.

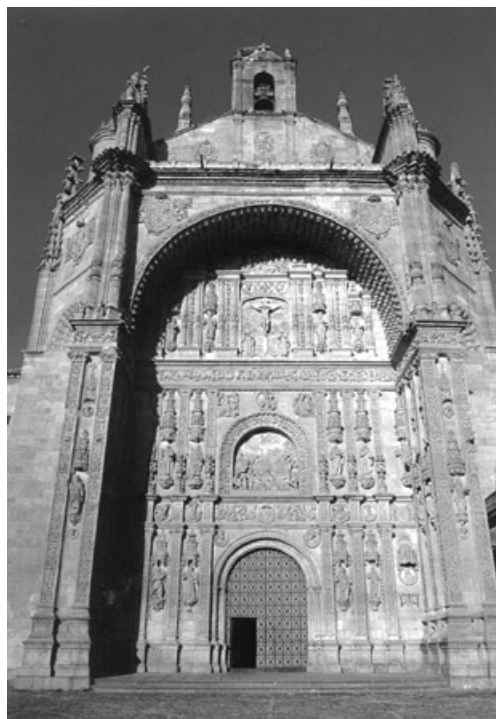
A már bemutatott Izabella stílus mellett a platereszk esetében is elmondható, hogy a *mudéjar*-hoz fogható épületszerkezeti újítást nem hozott, de az esetenként teljes homlokzatokat beborító kőfaragások mégis egyedivé teszik mind a spanyol, mind az egyetemes művészettörténetben egyaránt, egyszersmind az egyedi épületedíszeket felhasználó Izabella stílustól is elkülönítik.

A platereszk stílus építészeti öröksége

A platereszk stílus nevezhető épület-szobrászatnak is; lenyűgöző az a mesterségbeli tudás és elhivatottság, ahogy a kőfaragók és szobrászok hozzáértését egyesítő, ihletett „kőművészek” egész történeteket róttak fel hosszú évek munkájával az épületek homlokzatára. Egyes templomok esetében a főhomlokzat megmunkáltsága az oltárkép gazdagságával vetekedik.

A *valladolidi Szent Pál templom* kosárive fölött kezdjük az ismerkedést a stílussal, majd a Madridtól nem messze található *Alcalá de Henares* egyetemi városkában folytatjuk utunkat. Az 1551–1553 között épült *San Ildefonso* kollégium jellegében reneszánsz épület, melynek ablakai és bejárata fölött elhelyezett díszítések a platereszk egyik legarányosabb épületévé avatták *Rodrigo Gil de Hontañón* főművét.

Salamanca az egyedi spanyol stílusok városa, természetes, hogy a legfontosabb platereszk emlékek is itt találhatók.

Szent István templom – Salamanca
A *Szent István templom* monumentalitása már a barokkra utal, az impozáns homlokzaton bibliai jelenetek kelnek életre. De a templomnál még fontosabb az ősi salamancai egyetem homlokzata, mely 1529-re készült el. Az alkotás *Enrique de Egas*-hoz köthető. Ezen a homlokzaton végigvonul a spanyol történelem számos fontos történése, kezdve a kettős kapuzat fölötti, a Katolikus Királyokat ábrázoló domborművel, mely fölött V. Károly Habsburg címere látható, majd a párkányzat alatti domborművön V. Márton pápát láthatjuk. Ő volt az a pápa, aki az 1254-ben alapított salamancai egyetemnek fontos kiváltságokat adott. A fő díszítéseket a természetből vett motívumok veszik

Szent Ildefonso kollégium – Alcalá de Henares

körbe, és az egyik oszlopfőn feltűnik a koponya fejn ülő béka. Kétségtelenül ez a leghíresebb spanyol béka, melyet mindig felkeresnek a látogatók, akik ta-

Az egyetem homlokzata – Salamanca

lán nem is tudják, hogy egyfajta *Carpe diem*, azaz „élj a mának” jelentés fűződik a szimbólumához.

A koponya fejn ülő béka – Salamanca

Érdekes, hogy ezt a *Carpe diem*-et hirdeti az örökkévalóság kapujában...

Antos Árpád

Barangolások Erdélyben – 92.

Ötödik utazás (17. rész)

Voronet

Voronet falu mellett a hagyomány szerint Daniil remete fatemploma és remetelaka állt. Ezeknek ma már nyoma sincs. A község közepén kis dombon Stefan cel Mare fejedelem erődtemplomát emeltetett. A falak már nincsenek meg, de a templom áll. A bejárata feletti felirat szerint 1488. május 26. és szeptember 14. között építették „a jó Isten akaratából és Szent Daniil remete imádsága segítségével”. Alatta a „Szent ölelés” ikonja látható. A templom falait kívül-belül festmények borítják. 1547-re készültek el. Különösen a külső falak képei tették világhírűvé és a Világörökség részévé a voroneti ortodox templomot.

Az épület jellegzetesen moldvai stílusú, háromkaréjos rendszerű, egy emelet magas toronnyal. A szentélyt kívülről gótikus gyámpillérek támasztják. A falak belső peremét zománcozott téglából készült szegély díszíti. Az 1547-ben épült előcsarnokot nagy gótikus ablakok világítják meg. Itt nyugszik Grigore Rosca metropolita, akinek tevékenysége alatt készült és fejeződött be a templom festése.

A templom déli oldala

A bejárati ajtó bal oldalán Daniil szent remete alakja áll. Felette a Megváltó Jézus Krisztus figyelemmel tekint le azokra, akik e szent helyre lépnek. Jobbra tőle a Szűz Anya, balra Keresztelő Szent János, aki kegyelmet kér az embereknek.

A kupolabelsőben Krisztus-Pantokrátor látható. Az ikonosztázzal szemben az 1496-ban festett ké-

pen Stefan cel Mare fejedelem látható. Kezében a templom makettje. Balra tőle felesége, Maria Voichita asszony. Mögötte Bogdan, trónörökös. A fejedelem Szent György közbenjárásával felajánlja a kolostort a Megváltó Jézus Krisztusnak, hálából a törökök felett aratott győzelméért. A szomszédos kis helyiség kupolájában Szűz Mária tiszteletét ábrázoló

Részlet az Utolsó ítéletből – a Pokol freskó: az Istenanya gyermekével együtt imádkozik. Az előtér nyugati falait az egyházi kalendárium jelenetei díszítik.

A legsodálatosabb képek a templom külső falain sorakoznak. Itt „köszönt ránk” az az élénk kék szín, mely a képek alapozásában jelenik meg. A festék összetevőit – állítólag – máig sem sikerült megállapítani. Ezért a „voroneti kék” utánozhatatlan. A szentély falát a Mennyei és a Földi rend kompozíciója foglalja el 6 sorban. Az északi falat gyakran mosta eső, a képek fakultak, hiányosak. Így is jól felismerhetőek a világ teremtését és az első emberpár kiűzését bemutató képek. Néhány épen maradt rész látható a Szűz Máriát dicsőítő himnuszról. Látható az erények küzdelmes útja a Paradicsomba vezető létrán. A déli oldalt Jézus nemzetségét bemutató freskó borítja. A „Jesse fa” több mint 100 alakot ábrázol.

A templom legjelentősebb képét a nyugati falon találjuk. Az Utolsó ítélet lélegzetelállító képsoráért

A szentély

érdemes volt idelátogatni! A kb. 10 méter hosszú és 7 méter magas falfestményen a telt-kék háttér előtt öt sorban bontakoznak ki a jelenetek. A felső sor a mennyboltot ábrázolja a Mindenhatóval. Alatta Krisztus, Szűz Mária és Keresztelő Szent János a padokon ülő apostolok között. Istenhez imádkoznak, hogy legyen kegyelmes az emberekhez. A középső sorban balra az igazak, jobbra a bűnösök csoportja. Az igazak a próféták és a püspökök, a bűnösök a tatárok és a törökök. A legfőbb bíró közepén álló szék felé igyekeznek. A negyedik sor középső részén angyalok és ördögök viaskodnak a lelkekért. Akiket nem sikerült megmenteni, azokat az ördögök a Krisztus lábaitól induló tűzfolyóba, a pokolba rántják. Ebben a sorban, a tűzfolyótól jobbra kezdődik és az alsó sorban folytatódik a Feltámadás ábrázolása. Ezekben a jelenetekben a helyi néprajzi jellegzetességeket is ábrázolta a művész: az angyalok harsona helyett havasi pásztorkürtöt fújnak. Dávid király lant helyett, a vidék hangszerén, kobzon játszik.

Jelentősen emeli a képsorozat értékét az alakok aprólékos kidolgozottsága. Az egyes csoportokban a törökök és a tatárok, az örmények és a zsidók arcábrázolása szinte már a felismertséig portrészzerű. A képek készítője nagy tehetségű művész volt. Sajnálatos, hogy nevét a kolostor történetírása nem őrizte meg az utókoroknak.

Az Utolsó ítélet képei alapján a voroneti templomot „Kelet Sixtusi Kápolnájának” nevezik.

(A szerző felvételei)

Az Utolsó ítélet teljes képe

A déli oldal

L. Csépanyi Katalin

Gyógyító mofetta – II/2.

L. Csépanyi Katalin

Úgy mesélik, hogy az erdélyi mofettákat a nép több száz éve megtapasztalással fedezte fel: a sebes lábú fáradt pásztor leült egy gödör szélére, lelógatta a lábát, erőt gyűjtött az előtte álló kilométerekhez. Mindig ugyanannál a gödörnél pihent meg, és egyszer csak azt vette észre, eltűnt a seb. Mutatta is a többieknek – és így ment híre a gyógygödörnek. Hogy veszélyes, az meg

úgy derült ki, hogy a macskák, tyúkok abból a gödörből ki nem jöttek! Vagyis a sebes testrésztű emberek arra vigyáztak, hogy legfeljebb csak derékig merüljenek el a furcsa szagú gödörben. Természetesen tudjuk, mi is ez a gáz, mi a furcsa szag, hiszen évszázadok óta gyógyászati célra használják már a vulkanikus repedések mentén feltörő szén-dioxid gázt, s a gázkeverékben legtöbbször kénhidrogén is előfordul, ettől lesz „szagos”. Európában nemcsak Erdélyben, hanem Olaszországban, Ausztriában, Csehországban is található mofetta, és nálunk is egy: Mátraderecskén. A hazai mofettáknak egyre nagyobb a híre magas szén-dioxid tartalma, valamint a radon miatt. Messzi földről is idelátogatnak gyógyulni akarók, s mint *dr. Gyetvai Gyula* ügyvezető igazgató tájékoztatott: már több mint huszonöt ezer beteg került kapcsolatba az 1999-ben gyógygázzá nyilvánított gázfürdővel. Gyetvai főorvos azt is elmondta, hogy a kékesparádi szanatóriumvezetés, az egri kórház

80 ágyas belgyógyászati osztályának vezetése után mint egészségügyi szervező szakorvos, aki az angiológiához is ért, nagy kihívásnak tekintette a mofetta bevezetését a hazai gyógyítási gyakorlatba, és ezért vállalta el öt éve az intézmény irányítását. Azóta ahol csak lehet, propagálja a gázfürdőt – elsősorban szakmai körökben, mert a betegek megteszik a maguk oldaláról a jó hír terjesztést, egymásnak adják az információkat kórházakban, rendelőkben, családban, baráti körben.

– Nagyon örvendetes, hogy az ország különböző érsebészeti központjaiból már rendszeresen küldik hozzánk az orvos kollégák a betegeket – hangsúlyozta Gyetvai főorvos, s hozzátette: –, ez nagy előrelépés, ugyanis négy éve a betegek el sem merték mondani, hogy hová járnak. Igazi változást az fog jelenteni, ha az OEP általi finanszírozás is megvalósul, mert akkor még nagyobb szakmai körbe jut el a mofetta híre.

A gázfürdőben ruhástól ülnek az emberek. A „fürdőmester” az egészségügyi végzettségű *Jakab Lénárd*, ő felügyel a betegekre, valamint jó mesélőkéje is van, igazi palóc humorral adja elő történeteit, így hamar eltelik a 25 perces kezelési idő.

– Levágták az édesanyám lábát, továbbá több barátom is hasonlóan járt, mind érszűkületes volt, láttam mit éltek át, megnyit szenvedtek – mondta a bátonyterenyei *Iványi Zoltánné*, amikor azt tudakoltam, hogyan került ide. – Amikor nálam megállapították a kezdődő érszűkületet, körbeérdeklődtem, hogy hol tudnának segíteni. Az itteni eddigi pár kezelés után észrevettem: a karon-lábon megszűnt a bőrszárazság, továbbá könnyebben járom a lépcsőt, eltűntek a görcsök! A hatodik kezelésen vagyok túl, felveszem mind a tizenötöt. Nagyon szegény vagyok, minimálbérből élek, de erre fordítani kell!

Császár Józsefné 71 éves, Balatonfüredről először jár Mátraderecskén:

– A házi orvos mondta, hogy próbáljam meg a mofettát. Az interneten is utánanéztem, az győzött meg arról, hogy idejőjtek. Viszem haza a jó híret a gázfürdőnek. Az érszűkületet két éve állapították meg, a veszprémi érsebészetre járok.

– Az erekkel születésem óta gondok vannak, harminc éve van lábszárfekélyem – pedig mindössze 48 éves a mátraszőlősi *Németh Erzsébet*. – Sok helyen jártam már: Szegeden, Buda-

pesten, Vácon, Szolnokon, aztán olvastam a mofettáról a mozgássérültek újságjában, a Humanitásban. A kilencedik kezelésnél tartok, és kis változást érzek már: eddig mindig zoknit kellett húznom éjszakára a sebes lábamra, most meg éjjel le kellett vennem a zoknit, fölöslegesnek éreztem. Ez egy nagyon apró jel, de jel...

Jakab Lénárd szappanbuborékokkal mutatja be hol a gázszint

Csobod Imre (63 éves) Dombóvárról érkezett Mátraderecskére. A felesége talált rá az interneten a mofettára, amikor a cukorbetegség és az érszűkület gyanúja felmerült a férjénél. Jöttek is azonnal, a kíváncsiság mellett a gyógyulni akarás miatt. Amit az első kezelés után azonnal érzett: a reggeli lábzsibbadás jelentősen csökkent, és azóta is ezt tapasztalja.

E cikk szerzője szintén Mátraderecske állandó látogatója: Cser Valér, a lapunkat tördelő barátunk az Élet és Tudományban olvasott a mofettáról öt és fél éve. Ő hívta fel a figyelmemet a mátraderecskei gyógyulási lehetőségre (a hajszálerek rossz működését okozó autoimmun betegségem van), és mivel egy sajtótermék által jutottam a mofettába, úgy tudom ezt visszaadni, hogy én is írok róla minél többször, hogy a híre eljusson minden rászorulóhoz!

* * *

(A korábbi írások a mofettáról a Hetedhét-határ web-oldalán a www.hetedhethatar.hu címen olvashatók.)

Kilátás a mofetta épületének teraszáról: Mátraderecske fölött balra a Kékes, jobbra Galyatető

Trebbin Ágost

Tersánszky

Az 1950-es évek végén, amikor a Nádor Szállodához kerültem portásinasnak, találkoztam először ezzel a szegény, sorsüldözött, mindig szomorú emberrel.

Kölcsönös bemutatkozás után megtudtam, hogy ő a Tersánszky Gyuri. Gyuri londoner volt a szállodánál, ami gyakorlatilag segédmunkást jelent. (Járdát söpört, szőnyeget porolt, cipőt tisztított, csomagot hordott, teljesítette a vendégek kisebb kívánságait.)

Gyuri, Tersánszky Józsi Jenőnek, a híres íróknak volt az unokaöccse. Bizony sokszor szomorúam panaszkodott, hogy nagybátyja szégyelli a vele való rokonságot.

Gyuri a pécsi ferences rend feloszlata előtt kolduló barát volt, vagyis olyan szegény sorsú szerzetes, aki a hívek adományaiból tartotta fenn magát. Megjegyzendő, hogy a pécsi ferences szerzetesek még távolról sem voltak a „társadalom nyakán élősködő kizsákmányolók”. Keményen dolgoztak, és igen szerény körülmények között éltek. A kolostorokban asztalos, szoborfaragó, szappanfőző és egyéb műhelyek voltak. (A ferencendi templomban karácsonykor, most is meg lehet csodálni azokat az ember nagyságú bibliai alakokat, szenteket, amelyek az ügyes barátok véssői alól kerültek ki.) Imádkoztak az Istenhez a mindennapi kenyérért, de sokat tettek is érte, hogy az meglegyen.

Amikor a szocialista rendszerben feloszlatták a szerzetesrendeket, Gyuri az utcára került. Nem sokon múlt, hogy éhen haljon. Lépten-nyomon beidéztek az illetékes helyekre, vallatták, zaklatták és kigúnyolták a szerencsétlen embert.

A jó Isten azonban nem hagyja magára a benne bízókat. Gyuriról, a kolduló

barátról véletlenül kiderült, hogy kiváló tánckézséggel áldotta meg a Teremtő. Hogy-hogy nem Gyuri kivételes képességeinek híre eljutott, az akkor divatos tánc- és illemtanár, Hermann György fűleihez. A nem különösebben vallásos Hermann a szíve mélyéig meghatotta az egykori kolduló barát szerencsétlen sorsa. A tánctanár sajtóságos, és kicsit bizarr módon próbált segíteni. Így lett Gyuriból tánciskolai segédoktató, afféle bemutató parkett-táncos. Nehéz, megalázó kenyér volt ez, de arra mégis jó volt, hogy Gyuri megszabadult a közvetlen éhenhalás rémétől. Hermann tánctanár otthonosan mozgott a pécsi színházi körökben, s mikor meghallotta, hogy a pécsi Nemzeti Színház új operett premier bemutatóhoz táncolni tudó statisztákat keres, azonnal beajánlotta Gyurit. A színészek nagyon megkedvelték a szerény, kiválóan táncoló fiatalembert. Így lett Gyuriból – legalábbis egyelőre – az egyház szerény szolgájából, Thália papja. A pécsi színházban abban az időben hatalmas kasszasikert aratott Kálmán Imre: „Csárdáskirálynő” című operettje. A sikeres darab hosszú-hosszú ideig nem került le a színlapról. A közönségsiker Gyurinak folyamatos megélhetést biztosított. Sajnos az élet tele van múlandó dolgokkal, így azután eljött az idő, amikor a „Csárdáskirálynő” is lekerült a műsorról. A színház prózai darabot tűzött műsorára, és Gyurira az új darabban már nem volt szükség.

Gyurira ismét bizonytalan napok köszöntöttek. De, ahogyan mondani szokták, ahol legnagyobb a szükség, ott a legközelebb a segítség. A sors groteszk fintonaként az „angyal” képében ismét Hermann tánctanár jelent meg.

Hermann, mint élelmes és ráérő „művész” ember, élete nagy részét a Nádor Kávéházban élte le. Ott hallotta a szálloda igazgatójától, hogy londonereket keresnek, és az állás elnyerésénél feltétlenül előnyt jelent, ha valaki nyelvet is beszél. Gyuri kiválóan beszélt németül, emellett igen megnyerő stílusu úriember volt. Így azután az ajánlás nyitott fülekre talált. Gyurit felvették, és hamarosan a szálloda nélkülözhetetlen alkalmazottja lett.

Tersánszky Gyuri számára az állandó állás viszonylag kedvező életkörülményeket hozott. A londoneri fizetés ugyan nem volt sok, de a borralalóval együtt a szerény megélhetést mindenképpen biztosította. Az akkori portásoknak, akik nem beszéltek semmiféle külföldi nyelvet, jól jött Gyuri biztos nyelvtudása.

A jó Isten Gyuri lakáshelyzetét is megoldotta. A pécsbányatelepi templom harangozói állása megüresedett. Az álláshoz egy nyomorúságos szolgálati lakás is tartozott. Gyuri lett a templom harangozója és ennek fejében beköltözött a megüresedett szolgálati lakásba.

Gyuri viszontagságos élete regénybe illő. Sajnos, egy rövid cikk csak néhány emlékkép felvillantására elegendő.

Gyurit a sors idős korára sem engedte ki kegyetlen, keselyű körmei közül. Visszavonultan, kis lakásában apró nyugdíjából tengette szürke napjait. Nagy néha találkoztam vele az utcán. Arca szomorú volt, termete meggörnyedt.

Azután egyre kevesebbet találkoztunk. Egyszer csak végleg elmaradt. Véletlenül, egy ismerőstől tudtam meg, Gyuri leszámolt szomorú életével, öngyilkos lett...

Könnyen, gyorsan szerelhető, szállítható garázsok, tárolók, felvonulási épületek, csarnokok, horgászházak, raktárak színes trapézlemezről

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,

Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Mádai Piroska

kalapvers főleg a szélről

kalapot próbálunk csajos kuncogás
grimaszolás pózolás
a tükörnek.
a tükröm vagy.
hogy áll? hogy állok?
rendben lesz ez?
legyen

látod belerejtettem minden titkomat,
és felkapja a szél
arrébb emeli, lehetőleg könnyen
a karimáján gurul végig
lomhán utánanyúlnál
lassú vagy
szétszórod kincseim

és már csak a széllel játszok
a szél és a kalap egymásba szerelmesedve táncol
valaki leírja valaki
nem
de zenéli a szelet ahogy öleli
körbejárva
képzeli
magának a kalapot átjárja emeli és letapogatja

aztán a balekot – engem aki próbálja kitépni a karjai közül,
és visszaerőltetni a
mozdulatlan funkcionalitásba

pedig nézd csak hogy csókolja homlokom tarkóm
kuszálja tincseim – repülünk

Rónai Balázs rajza

Fiatalok oldala

Jegenyés Diána

Szerelem?

Milyen nehéz elszakadni valakitől,
akitől nem lehet ...

Vonzás-taszítás dinamikus törvénye ez.

Furcsa játék –

Kötelező emberi ostobaságainké.

Apu

Valaki örökre elbúcsúzott,
De szabadon szárnyaló lelke
– a földi terheket letéve –
az enyémben vissza-vissza jár.

Prim Péter

A Párkák

Egy parányi világban, elzárva a kíváncsi szemek elől, apró
tündérek festik az emberek sorsát.

Minden egyes kép egy ember életét ábrázolja, apránként,
percről percre követve azt.

Ők a Párkák, akiknek hatalmában áll alakítani a halandók
életét. Ők szövik az élet fonálát és rajzolják a sorsunk képét.
Az én életemben angyalt rajzoltak, egy őrangyalt, aki mindig
velem van, egy barátot, aki a szívemben lakik, és a szemem-
mel lát. Ahogy látok én is az ő szemével és érzek az ő szí-
vével. Életem képére a Párkák egy kaput is rajzoltak, amely
mindig nyitva áll. A kapun belül áll az angyal, kezében egy
kopott barna bőrönd, és benne minden mi én vagyok. Amíg
a Párkák be nem fejezik sorsunk képét, addig tart az ember
élete. Az én képemen még alig van pár dolog, még csak most
kezdtek rajzolni, mégis a fontos dolgok rajta vannak. A kapu
mely a szívembe vezet, a kapun belül egy barát, egy őrangyal.
És körös-körül emlékek, kis virágcsokrokba kötve. Egy nagy
tarka rét, és rengeteg hely, ami csak arra vár, hogy telerajzol-
ják a parányi Párkák tündérkezeikkel.

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
írásait a következő címen:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@t-online.hu

Feleki László gondolata		Értelmetlen beszéd			Erélyesen Csendes sál	Költőien faképnél hagy	3,14 Nógató szócscika	Kabátot rásegít Hitchcock filmcím	Hazai futball-edző	Kevért rák	Kórokozó elleni védőag. Elektron	Vízparti homokdomb	Becézett mezei állatka		
		1													
		Csokonai szerelme E napon						Figura Névelő				Tolerált			
De	2	Vetnívaló			Kórház r. Fél rota		A gríz Kálium								
		Viharkabát Zorro					... Kok úszónő v. Örjögve futkározó				Névelős alkaloid 1				
Mutatószó Cin					Kábítószert Sport club r.		Vízözön Robbanószert		Régi botos játék Honthy ... primad.v.				Mghg-pár	Hidrogén vj. Katona... énekesnő	
		Fanyűvő állatka Rivalda hangzói			Motor márka Kegye szélei						Indiai uralk. v. Fényudvar				
Csodálkozó szó Félig nyaral						Judo pont Ember-tömeg			Félig hű Cég		Íróeszköz Észak r.				
					Egyik szülőnk Csendes tűz			Zavaros véna Finisben van				Belga aj.	Talmi Egyiptomi isten		
				Oda se neki	Zamatos	Ravasz-kodik Tagadószó					Björn ... teniszező Idegen térkép				
Szamszerű tény Összesen r.		Gázos község Bútor faanyag					Egykedvűség Nincs testvére					Becézett Hortenzia Vagány kedv			
Csendes rőt					Származás Kevért karóra			Csillag 50 Belül cikis		Amely személy				Fiz. idő „A”gyerekek já-ték helye	
Greta ... szín.-nő v. Asszony-névképző						Halál-tusa Isaak ... író				Spenót 1					
		Ócska Fejletlen szemek						... Miklós Mikszáth-alak Óhitűek				Becézett Alíz Rövid csővű puska			
Húst helyettesítő növényből van						Másolat Sirt kiás					Kosice Egyiptomi napisten				
Tekintetes röv. Tőke hozadéka				Jó eredmény Tanuló vezető				Végtelen apa	Tétlen tranzit Szótévesztések					Végtelen iniciálé	
					Csopor-tunk 500		Somogyi város			Pest melletti város Angol kölyök			Előtag-ként kétfős 49		
					Pince-szag Lám		Fényelnyelő ásvány			Légi-posta Amper					
Eszme Gyakori igerag					Fél ív Napisten	Csak félig való Arab férfinévűt	Német autójel Göngyö-legsúly	3							
50 Mellé-beszél		Költői mutatószo Régiiesen a fejére					Kevért ton	Korrövidítés Becézett Ilona		Lángol Vonal-belső			Csendes góc		
						Bér-kocsik Fél tús			Olyan Húros fegyver				Lóri hangzói Esztendő		
Becézett Teodor				Fejletlenül bitorol Kén vj.				Foghús Ajánlott jel				Egyik égtáj Hír belső	Dehogy Kérdő-szócscika		
											Hajlik				

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés nyeresége a Budapest madártávlatból c. könyv. Beküldendő Feleki László gondolata december 5-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A szeptemberi számunk rejtvényének megfejtése:

„A zseni megrendülten hallgatja a mennydörgést, a dilettáns túl akarja kiabálni.” (John Keats gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Pintér Csaba (1064 Budapest, Izabella u.) olvasónk nyerte meg az 501 kihagyhatatlan látnivaló a világ minden tájáról című könyvet.

Rainer Maria Rilke gondolata		Ady szülőhelye	Farmermárka Három oroszul	Élesít Sivatagi hajó	Személyemet Kérdőszócska	Baranyai falu Elfő a víz	DIN az USA-ban Higany vj.	Kiborul hangzói Kevert tag	Szörte- lenítési eljárás
	1								
	Révedezik Héjatlan barack				Hegybe fűrnak ilyet Kigyó				
2	Indiai légitég r. Kör-mölők		4 Video hangzói	Kutyus Végtelen lián		Fluor vj. Ókori állam	Ázsiai tábla- játék	Zavaros mappa	Manézs belseje Te fran- ciául
Pitye- regni			Evés után takarít Gyümöl- csőt szárít						Csendes tan
Nagy- várad				1 Baranyai település	Id. jut eszembe USA űrcég				Páros lány Félig srófol
					Vízözön Villany- körte		Turcsi Össze- vissza fut		
A Pillan- gókisasz- szony EEE		Zorró A macs- kák réme	Belül szól 50	Előtag- ként légi Szalon- nát főző		Pumpa belső		Ollós állat Ráront	
1000 Német magazin	Bitófára jutat Távolra					Préselt falemez Turzás			
			Luxem- burg aj. Sport hossz	Hegykép- ző kőzet Térel- választó			Dehogy	Belül rotál	Szemé- lye Határ- érték r.
			Szolm. hang Fél tank		Indulat- szócska Csendes les	Olasz aj. Határrag	Úrmanó	Szárnyas ruhája Többes- jel	
Félvér ember 500	Kálium vj. Rövid utca	Szégyell Amper			E helyre erősíti Félár				Névelő
							Margarin- márka		

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk egyéves előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Rainer Maria Rilke gondolata december 5-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapon vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A szeptemberi számunk rejtvényének megfejtése:

„Az hagyján, hogy nincs Isten, de próbálj meg vasárnap vízvezeték-szerelőt találni.” (Woody Allen gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk egyéves előfizetését Hatos Erzsébet (2541 Lábatlan, Piszkei ltp. 4/4) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 240.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képben a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **december 5-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

*Bátorságnak mindig hiján a
Dögevő, alattomos hiéna,
Főként, ha nyomában poroszkál
A nagsörényű mérges oroszlán.*

A szeptemberi számunk varázsképén a *tanítványt* megtalálók közül HARASZTI MÁRTON (7632 Pécs, Maléter Pál u.) olvasónk nyerte az **50 szelet csokoládét**.

Az Édenkert egy darabkája vár Tirolban

A Tiroli Zugspitz Arena egy napfényben fürdő fennsíkon fekszik, amelyet impozáns hegyóriások kereteznek. A maga 147 kilométernyi sípályájával, 52 síliftjével és kabinos felvonójával, 24 hegyi vendéglőjével, valamint nyolc tüneményes településével az egyik legvonzóbb célpont családok üdülőknek, a síelés és a hegyek szerelmeseinek.

A Zugspitz platója abszolút hóbiztos egész évben, hiszen az Alpok legészakibb gleccseréről van szó. Összesen mintegy 850 szálláslehetőség várja a vendégeket a legegészségesebb négycsillagos szállodáktól a szívélyes panziókon át a nagystílusú apartmanokig. Itt a Zugspitz Aréna régióban mindenki megtalálhatja a saját pénztárcájának megfelelő szálláshelyet.

Határtalan lehetőségek állnak az ide utazók részére. Legyen szó műkedvelő vagy profi síelőkről és hódeszkásokról (újra)kezdőkről, a sípálya ördögeiről vagy az öreguras tempókban haladókról, itt mindenki megtalálja a maga tudásszintjének megfelelő pályát. A sífutás szerelmeseinek is felejthetetlen élményeket kínál a 110 km hosszú pályarendszer. Öt sífutó-iskola, számtalan sporteszköz-kölcsönző és sportbolt könnyíti meg a kezdő „pályára állítását”

Hómentes turistaút is gondoskodik a természet maradéktalan élvezetéről. A szánkózás sem maradhat ki, hiszen négy jól kezelt, természetes ródlipályán lehet száguldozni vagy lovasszánon lehet romantikus kocsikázást tenni.

SZARVAS ISTVÁN

Ossian – Küldetés 2008 (Hammer Records)

Tizenhatodik sorlemezt jelentette meg szeptemberben az egyik legpatinásabb hazai metál zenekar, a tíz évvel ezelőtt néhány év szünet után fönixmadárként újjászülető Ossian.

Az újjászületés utáni korszak kilencedik lemeze a Küldetés, és az impozáns lemezmenyiség miatt is elmondhatjuk, hogy küldetéses zenekar az Ossian. A Paksi Endre névvel fémjelzett fémzene a kezdeti időktől fogva garancia volt arra, hogy mindig átsugárzott a zenén és a szövegeken keresztül a keményebb muzsikába vetett hit.

Ma ez már természetesen jóval árnyaltabb és felnőttebb formában jelenik meg, mint a korai években, mind a szövegek, mind a zenét illetően. Endre körül 10 éve egy új zenekar vitte tovább az Ossian nevét és zenéjét, a végeredmény mégis mindig „ossiános”.

Ahogy az aktuális lemezt hallgatom, minduntalan az „ünnepélyes” és az „elegáns” jelzők keringenek bennem. A sok merengő és felemelő részt tartalmazó lemezen nagyon hangsúlyosan vannak jelen a durvább és gyors részek is, de mindennek célja van, és erősítik azt a hatást, hogy egységes egészként érezzük át a lemez mondanivalóját. Ez a lemez sem konceptlemez, de az egyes számok szövegei lazán összefűződnek. Jó hallgatni az Asszony feketében fél-líróját, A küldetés emelkedett dallamait, a Mondd ki! szerelmi csalódás után vigaszt nyújtó refrénjét, és a záró Útközben vehemens gitártámadását.

Az Ossian nem tért le a megkezdett útról, továbbra is menetel, és minden bizonnyal a végsőig kitart majd, hiszen az együttes neve erre predesztinálta őket huszonegynéhány évvel ezelőtt.

SZIGETVÁRI KRISZTIÁN

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2008. év hónaptól

12 számot
1500 forint előfizetési áron

Név:

Település: Irányítószám:

Utca, házzszám: Postafiók:

Tel./fax:

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés:

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

e.graphic stúdió

- **Egyedi könyvek**
teljes kivitelezése
akár 50-100 példányban is
- **Hetilapok, periodikák**
tördelése és komplett
nyomdai kivitelezése
- **Színes plakátok készítése**
30×60 cm méretig
- **Színes és fekete-fehér**
fénymásolás és nyomtatás

Nyitva:

Hétköznap 08.00-19.00

7624 Pécs, Hungária u. 14.

Tel./fax: 72/227-350

info@edenscript.hu

Lenkey István

Hasznos és jól használható kézikönyv

Lenkey István

A Pécs város történetét kutatók és az érdeklődő városi lakosok a Pécs Története Alapítvány jóvoltából egy nagyon hasznos és jól használható művel lettek gazdagabbak a közelmúltban: a Surján Miklós szerkesztette *Pécs bibliográfiája 1960–2005* című kötettel.

E bibliográfiának a 20. században már voltak előzményei, melyek a megyére vonatkozó legfontosabbnak ítélt könyvek és folyóiratcikkek címszavait is tartalmazták a Pécsre vonatkozók mellett (1934-ben, 1958-ban, 1964-ben). E jelenlegi munka mintegy 45 évet fog át, és rendkívül elegáns nyomdai kivitelezésben 606 oldalon 7413 – csak a városra vonatkozó – adatot tesz hozzáférhetővé. E nagyszámú tételt tartalmazó kötet anyagát 2002 és 2005 között gyűjtötték össze. Az anyaggyűjtésben a dr. Surján Miklós bibliográfus mellett megemlíthetjük Kerekes Imrén és Tengely Adriennel kívül nagyon sok névtelen segítő is közreműködött. A kötet anyagát Győri Erzsébet és Laky Judit lektorálta. A nyomdai kivitelezésért a Temporg Nyomda munkatársait illeti az elismerés.

A bibliográfia 13 fejezetre tagolódik. A fejezetek közötti eligazodást nagyon részletes tartalomjegyzék könnyíti meg. Az alfabetikus rendbe szerkesztett részletes mutatók a kötetben való tájékozódást segítik: 39 oldalon a szerzők, közreműködők, 69 oldalon tárgymutató, helynevek, intézménynevek és nem szerzőként szereplő személyek nevei találhatóak. A két mutatót talán egybe is lehetett volna vonni és a tipográfia eszközeivel meg lehetett volna különböztetni a szerzőt és az egyéb személyneveket egymástól.

A bibliográfia fejezetei a következők:
1. A városról általában – városleírások, várostörténet, régészet, műemlékvé-

delem, szobrok, épületek, településrendezés.

2. Földrajz, természeti környezet – természeti földrajz, környezetvédelem, természetvédelem.

3. Gazdaság – gazdaságtörténet, gazdasági élet, ipar, mezőgazdaság, kereskedelem, idegenforgalom, vendéglátás, szolgáltatás, infrastruktúra, pénzügy, munkaerő-gazdálkodás.

4. Társadalom – szociológia, statisztika, szociográfia, társadalmi rétegződés, nemzetiségek, kisebbségek, civil szervezetek, egyesületek, szociálpolitika, egészségügy, vallási élet, egyházak, közigazgatás, jog, igazságügy, közbiztonság, katonaság, honvédség, határőrség.

5. Politika – politikai küzdelmek, közélet, belpolitikai élet, politikai irányzatok, politikai pártok, politikai szervezetek, országgyűlési választások, sajtó.

6. Külkapcsolatok – diplomáciai kapcsolatok, gazdasági kapcsolatok, kapcsolatok az Európai Unióval, kulturális kapcsolatok, testvérvárosi kapcsolatok.

7. Oktatás – oktatástörténet, közoktatás, oktatási, nevelési intézmények, felsőoktatás, egyetem, egyéb oktatási formák, diákélet.

8. Kultúra – tudományos élet, művelődés, közgyűjtemények, színházművészet, film, filmszínház, fotóművészet, képzőművészet, zene, irodalom, nyelvészet, könyvkiadás, folyóiratkiadás.

9. Sport – sportegyesületek, sportemberek, sportlétesítmények, olimpiai részvétel, sportágak.

10. Honismeret – néprajz, életrajzok, helytörténetírás.

11. Térképek.

12. Pótlás, valamint További pótlások, mely az anyaggyűjtés lezárását követően előkerült tételeket tartalmazza, illetve azokat, melyeket a számítógép működésében bekövetkezett hiba miatt a szerkesztés kénytelen volt eredeti helyéről kivenni.

13. Mutatók – szerzők, közreműködők mutatója, tárgymutató, rövidítések jegyzéke.

A Pótlások című fejezet jelzi, hogy mennyire széles körű, sokrétű és állandóan gyarapodó az az anyag, melynek összegyűjtésére vállalkoztak a bibliográfia készítői.

A kötet a teljesség igénye nélkül készült, hiszen az a fél évtized, mely rendelkezésre állt ahhoz, hogy e nagymennyiségű anyag egyfelől összegyűljön, másfelől a már bemutatott fejezeti tagolódás összeálljon, nem tette lehetővé, hogy az önálló és a várossal szoros kapcsolatban lévő tanulmánykötetek, évkönyvek, névtárak, valamint a folyóiratokban megjelent tanulmányok mellett a napi- és hetilapokban, a városban, a megyén kívül és külföldön megjelent nyomtatványok pécsi vonatkozásait is publikussá tegyék. E kötet az így jelentkező hiányossága mellett is a kutatóknak, az egyetemi hallgatóknak és az érdeklődőknek hasznos segítője lehet a munkában, és egyben ösztönzője a további anyaggyűjtésnek. A készülő városmonográfiához nélkülözhetetlen segédanyagot kaptunk, mely megmutatja, hogy a mögöttünk lévő évtizedekben mi született meg abból a gazdag történelmi-ségből, mely a 2000 éves város 1960–2005 közötti időszakának meghatározója és megőrkítésre érdemes része volt az élet minden területén. (Surján Miklós: *Pécs bibliográfiája – 1960–2005 – Pécs Története Alapítvány – Pécs, 2008.*)

Quartz Kft. – Pécs, Megyeri út 26.

KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

**Homokértékesítés, inert hulladék lerakása,
tájrendezés, gépi földmunka**

Telefon: 72/ 239-872

E-mail: quartz@t-online.hu

Mária Tušanová-Hercová

Hit, remény, szeretet

Kislány voltam, amikor 1944-ben elért bennünket a front. Ilyen szörnyőséget addig még sosem éltem át. Léva felől fényességet láttunk, szörnyű lövöldözést és a katyusák hangját. Még most is fájó ez a visszaemlékezés. Borzasztóan féltünk. Korábban németek voltak a falunkban, Garamszöllősön. Olyan sapkát viseltek, amin egy halálfejes jelvény volt. Amikor azt megláttam, hát a szörnyőség fogott el, s most is reszketek, amikor ezeket a dolgokat papírra vetem. Aztán az oroszok és a románok értek el a falunkba. Siralmas pasik voltak. Törülközőt raktam a torkomra – jelezvén, hogy beteg vagyok. De amikor szemügyre vettem, sejtették, hogy fiatal lány vagyok. Ők viszont „bárisnyákat” kerestek...

Az egyik megkérdezte:

– Hogy hívnak, kislány?

Megijedtem, és félelmemben csak annyit tudtam válaszolni, hogy Mária.

– Ne félj, hiszen nekem is van egy Maruszjám...

Aztán énekelni kezdett: „Zdravstvuj, milaja Maruszja!”

Majd hamarosan heves lövöldözés kezdődött.

A németek átkeltek a Garamon és a folyó felől lőttek. A szovjetek és a velük harcoló partizánok azonnal tüzet nyitottak rájuk. Komoly összetűzésre került sor. És a repülőgépek is bekapcsolódtak az akcióba. A falunk szinte megtelt oroszokkal. A szomszédunkban volt a parancsnokság. Az élők mellett bőven akadtak holtak is. A bombázások is napirenden voltak. A kato-

nák azt csináltak, amit csak akartak. Nem szólhattunk vissza, mert féltünk tőlük.

És amikor mindezeket leírom, hullanak a könnyeim. Mindig azért imádkozom, hogy mindenütt nyugalom és béke legyen, mivel a háború szó kiejtése a halált jelenti. A háború elpusztítja az öregeket, a fiatalokat és az ártatlan gyermekeket is.

A háborút lényegében idehaza töltöttük – a pincében, de az sem jelentett védelmet. Aztán kitelepítették a falu lakosságát, mivel egyre szaporodott az emberi áldozatok száma. A pincében szinte megsüketültünk. Csak bámultunk egymásra szóltanul. Néha eljöttek megnézni, hogy élünk-e még. Egy bomba is eltalálta a házat. Majdnem megsüketültünk mindannyian...

Amikor egy kissé csillapodott a támadás, evakuáltunk Garamszöllősről Nová Dedina (Garamapáti) nevű községbe. De mindent nem vihettünk magunkkal, hanem csak a teheneket, az ökröket és egy kocsit... Azt mondogatták, hogy ne féljünk, hiszen nem leszünk sokáig távol az otthonunktól. És majd mindent itt megtalálunk. Ez azonban hazugság volt. Amikor a második fordulóra is visszajöttek az itt maradt holmiért, már be sem engedték őket a faluba, hanem rájuk lőttek...

* * *

A Prima című szlovák hetilap 2003. március 9-i számából összeállította:

HAJZER LAJOS

Czupy György

Emlékek a régi Sellyéről – 13.

Czupy György

1941 őszen megalakult az Országos Magyar Parasztszövetség Keresztes Fischer Ferenc kezdeményezésére. A Sellyei Magyar Parasztszövetség 1942. február hónapban alakult (elnök: D. Kisfali József, alelnök: Zs. Nagy János, jegyző: Széphalmi Lajos, pénztárnok: K. Nagy József).

1944. március 29-én vitéz Jaros Sándor m. kir. belügyminiszter betiltja a Kisgazdapártot, az Országos Magyar Parasztszövetséget. E rendelet alapján vitéz Horváth István megyei alispán 1944. március 30-án utasítja valamennyi járás főszolgabíróját, hogy „a Parasztszövetségek helyi működését azonnal szüntessék meg, mivel meg nem engedett politikai tevékenységet folytatnak”. Puskás Elemér, a szentlőrinci járás főszolgabírája 1944. április 4-én utasítja a hozzá tartozó községi körjegyzőket, hogy 1944. év április 10-ig „tegyék meg a szükséges intézkedéseket a Parasztszövetség helyi szerveinek feloszlására”.

A sellyei körjegyző 1944. április 6-án kapta kézhez az utasítást, benne foglaltak szerint „feloszlatom 12 nap alatt a sellyei, bogdásai, drávaiványi parasztszövetségeket”.

1944. április 12-én került sor a Sellyei Parasztszövetség feloszlására, az ezzel kapcsolatos jegyzőkönyv felvételére D. Kisfali József, a Sellyei Parasztszövetség elnökének lakásán, ahol jelen volt „Albert Áron sellyei körjegyző, Szalai Sándor, Raffai János községi esküdtek, ahol a körjegyző ismertette a párt feloszlására elrendelt utasítást. D. Kisfali József közölte, hogy a parasztszövetségnek nincs semmiféle vagyona, tagdíjat

még ebben az évben nem szedtek, könyvtárunk Csányoszóban van, amely 50 kötetből áll. Tudomásul veszi a Sellyei Parasztszövetség feloszlását...” Átadásra került a tagok jegyzéke, az alapszabály.

A drávaiványi parasztszövetség elnöke Kiss Gyula volt, Bogdásán Tahy Kálmán és jegyzője Keresztes József.

* * *

A Magyarország című napilap pécsi tudósítója jelenti 1944. április 25-én:

„A sellyei rendőrőrs zsidó kereskedők lakásán végzett eredményes házkutatást, melynek során vagyont érő rejtett árut, pénzt és ékszert foglaltak le. Viller Sándor 49 éves rőfös és rövidárkereskedő rengeteg régi holmit vont ki a forgalomból és rejtett el. A szekrényekben lógó több tucat új ruha ujjában végáruk, bélelésekben békebeli szövetek lapultak. Ismeretlen helyre szökött Hirschfeld Kálmán 60 éves rőfös, aki a mennyezetig halmozott rövidárúkból csak zsidóknak és bennfentes vevőinek szolgált ki a megengedettnél jóval magasabb áron. Lichtenstein Jenő szabó lakásának egyik szobájában rengeteg fehérneműt, arany és ezüst ékszert rejtgetett, az utóbbiakat rongyok között. Találtak 10 és 20 koronás aranyakat is, melyeket bevallása szerint emlékül rejtettek el. A pécsi ügyészség vádiratot adott ki a csendőri jelentés alapján és internálási eljárás indult ellenük.”

(folytatjuk)

Jéki László

LHC – a nagy hadron ütköztető a genfi CERN-ben (3. rész)

Jéki László

Sorozatunk első részében bemutattuk a világ legnagyobb tudományos-műszaki berendezését, a Genfben épített részecskegyorsítót, a nagy hadron ütköztetőt (LHC). A második részben azokat a fizikai kérdéseket ismertettük, amelyekre a kísérletektől várunk választ a fizikusok. Most néhány fantasztikus elképzelést mutatunk be, ezek ellenőrzésére is lehetőség nyílik majd.

Augusztusban sikeresen kipróbálták az előgyorsító rendszereket, majd szeptember 10-én mindkét irányban sikeresen körbevezették a protonnyalábot a 27 kilométeres alagútban. A további lépésekre azonban várni kell, mert szeptember 19-én egy rövidzárlat következtében felmelegedett az egyik mágnes, megszünt a szupravezető állapot és hélium szabadult ki. A rendszert ezért lassan fel kell melegíteni, majd a javítás után lassan lehűteni. Ez mintegy két hónapot igényel. Utána a téltre eleve tervezett több hónapos leállás következik, így a kísérleti munka majd csak tavasszal kezdődhet meg.

Legutóbb bemutattuk a részecskefizika eddigi kísérleti eredményeit jól leíró Standard Modellt. A Standard Modellnek több kiterjesztését is kidolgozták, részsikerek születtek az alapvető kölcsönhatások egységes elméletének a kidolgozásában is. Az új elméletek eddig nem ismert részecskék sokaságának a létezésével számolnak. Közös jellemzőjük, hogy ezek a részecskék túl nagy tömegűek ahhoz, hogy az eddigi részecskegyorsítóknál felbukkanhattak volna.

A fizikusok már lehetőséget látnak az elektromágneses, a gyenge és az erős kölcsönhatás egységes leírására, ez lenne a „nagy egyesítés” (GUT – Grand Unification Theory). Arra gyanakszanak, hogy a kölcsönhatások közti különbségek a világegyetem történetének kezdetén, röviddel az ősrobbanás után lezajlott átalakulások során alakultak ki. Az őstörténetet viszont nem érthetjük meg a gravitáció alaposabb ismerete nélkül. A négy, tehát a gravitációt is tartalmazó alapvető kölcsönhatás keresett egységes elmélete lenne

a TOF – Theory of Everything, mindennek az elmélete.

A modern részecskefizika egyik átfogó elmélete a szuperszimmetria elmélet, elterjedt angol rövidítésével SUSY (super~~s~~ymmetry). Az elmélet állításainak kísérleti ellenőrzésére mindeddig nem volt lehetőség, az ellenőrzendő folyamatok olyan energiatartományokban zajlanak, amelyek jóval meghaladták a legnagyobb korábbi részecskegyorsítók lehetőségeit. Néhány éve még arról is vitatkoztak, vajon szabad-e egyáltalán elméletnek nevezni egy ellenőrizhetetlen konstrukciót.

A szuperszimmetria az anyagot alkotó részecskecsaládok, a kvarkok és a leptonok, valamint a kölcsönhatásaikat közvetítő részecskék egységes elméletét ígéri. A részecskék világát kormányzó kölcsönhatások, az elektromágneses, a gyenge és az erős kölcsönhatás SUSY szerint egyetlen kölcsönhatásnak a különböző megjelenési formái, nagyon nagy energiákon, tízezer billió GeV táján ezek a kölcsönhatások egymásba, egyetlen kölcsönhatássá olvadnak össze.

Az egységes, átfogó elmélet működéséhez nem elégségesek a mai részecskék, pedig igazán jó néhány elemi részecskét ismerünk már. SUSY egyszerűen megduplázza a ma ismert részecskéket, minden részecske mellé társul egy szuperszimmetrikus partner. Ha igaz a szuperszimmetria, akkor mindeddig csak a részecskék felét ismertük meg, a másik fél még felfedezésre vár.

Már nem három, hanem négy, tehát valamennyi kölcsönhatás egységes elméletét célozza a húrelmélet, amelyben a részecskéket pont helyett parányi, húr-szerű tárgyként kezelik a számításokban. A húrelmélet ellenőrzése nagyon nehéz, mert a hurok csak elképzelhetlenül nagy energiákon „léteznek”, viszont a húrelmélet is megjósolja a szuperszimmetriát. A húrelmélet művelői is várják a szuperszimmetrikus részecskék laboratóriumi észlelését. Húrelméletekből már ötféle van. A húrelméletek kis energiákon reprodukálják az ismert részecskéket, 10 téridő dimenzióban jól leírják együttesen a gravitációt és a töb-

bi erőt. Természetesen nem 10 dimenzióban élünk, a 10-ből 6 dimenzió 10^{16} GeV/részecske energia alatt egyszerűen nem figyelhető meg.

Egy újabb elméleti iskola membránokkal számol, ez a bránok világa. A részecskéket membránnak vagy sokkal általánosabban p-dimenziós tárgyakként képzelik el, ezek a membránok kapták a brán (angolban brane) nevet. A 11 dimenziós téridőben a membrán buborék vagy lap alakot vehet fel. Létezhet egy olyan bránvilág, amelyben a világegyetem egy háromdimenziós brán egy sokdimenziós univerzumban. A bránok világának szakértői egyre fantasztikusabb elképzelésekkel állnak elő, például az ősrobbanás egyszerűen két háromdimenziós brán ütközése volt.

A szuperhurok, a bránok, az extra dimenziók elméleti kutatók által leírt világa nem vethető egyelőre össze a valóságos világgal, az elméletek következtetéseit nem lehet kísérletekkel ellenőrizni. A 10^{16} GeV energiatartomány távlatilag is elérhetetlennek tűnik, ekkora energia eléréséhez néhány fényév átmérőjű részecskegyorsítóra lenne szükség. Az ebben az energiatartományban zajló folyamatok viszont hatással lehetnek a kisebb energiák tartományában zajló történésekre. Arról lehetne felismerni őket, hogy ezek a folyamatok kívül esnek a Standard Modell által megszabott kereteken, lehetőségen, olyan történések ezek, amelyeket az SM tilt.

A kölcsönhatások egységes elméletének megalkotása választ adhat a kozmológia alapkérdéseire. A táguló világegyetem valóban a múlt egy meghatározott időpillanatában kezdődött? A mi ősrobbanásunk csak egyetlen epizód egy sokkal nagyobb világegyetemben, amelyben örökösen kisebb és nagyobb ősrobbanások történnek? Ha így van, akkor a mi állandóink és törvényeink robbanásról robbanásra változnak? Ha ezekre választ kapunk, akkor sem lesz vége a fizikának. Ezek az ismeretek sem adják meg a turbulens jelenségek vagy a magas hőmérsékletű szupravezetés leírását.

(A cikk hosszabb változata az [origo] internetes portálon jelent meg)

Kamarás Klára

Álomhajó

Kamarás Klára

Most kék vizen lebeg ezüst hajóm.
Madárdal száll felém, s oly álmódón
érint a szellő, mint fényes selyem...
Repülünk át az álomtengeren!

Figyelj! A parton pálmák intenek,
a távolban talán egy kis sziget...?
Kit érdekel most élet, vagy halál,
ha egy-két ilyen álom rámtalál...

Tovább, tovább... nincs veszve semmi sem,
még itt vagyok, még feldobog szívem.
Még hajt a vágy, leírni azt mi jó...
Ne hagyj el álom... fény... ezüst hajó...!

Lelkes Miklós

Az idő lep meg...

Az idő lep meg, rendezett összevissza.
Nyár lósörényén arany tánc ragyog,
s vágat a nyár, arany szőréről szikrák
ezüstje száll – s máris elcsillogott.
Az idő lep meg, mely valóságot színlel,
s oly hazugul: minden isten nevet,
s mindegyik feldob egy-egy édenalmát, –
hát kapkodjatok érte, emberek!
Az idő lep meg, a magányos kisember:
fejet csóvál, ül bölcsen-ostobán,
s azt bámulja, amit sok ezer éve.
Magánya most is csak börtönmagány.
Az idő lep meg, csöcsváró csöcseléke
olykor követ dobál, izgága nép, –
és kihasználja szegénységét, álmát,
nincsen-tejét a fenti csöcselék.
Az idő lep meg, a képernyőn a nyegle
bábokkal, képük nagy pofonra vár,
ám az istenek nevetnek, nevetnek, –
ők sem különbek, míg rohan a nyár.
Bunkók röhögnek, s álszent Ájtatosország
térdeplő földjén díszes maffia,
mely tudja: úgysem más győz, csak hamisság,
s nem csak a Ma, – a Holnapok fia!
Az idő lep meg: mint kurvul el a szépség,
vagy mint tesznek rajta erőszakot.
Fehér gyarmatból lett fekete gyarmat,
s barna... halomra dől a sok halott:
mit megtanult a francúztól, angliustól,
felhasználja más-bőrű gyermeke
az új időnek, sokszor nem jobb ő sem, –
igazolja új szégyen, rémmese.
Az idő lep meg, és nem azzal, hogy Mammon
főisten maradt, – ő, dehog, dehogy! –
az lep meg, hogy hányadék-szolgánépe
nem csökkent, sőt, meg is szaporodott.
A világ lep meg, azzal, hogy meg sem lep már:
vérré, könnyre, bajra legyint a kéz,
és szomorú, ha múltra néz a látó, –
s még szomorúbb mikor előre néz.

Rónai Béla

Magyarul – magyarul

Az eufemizmusról

Rónai Béla

Sok kritika éri mostanában mindennapi nyelvhasználatunk eldurvulását; az obszcén, trágár szavak és kifejezések egyre gyakoribbá válását. A mai nyelvapoló mozgalom megoldásokat is ajánl ennek a nem kívánatos jelenségnek legalább a mérséklésére. A nyelvi etikának, etikettnek ezt az irányzatát a hagyományos stilisztika *eufemizmusnak* nevezi, ami magyarul jól, szépítve, enyhítve mondást jelent.

A magyarul beszélő emberek nyelvében szinte egész története folyamán más-más mértékben mindig érvényesült. Társadalmi illendőségből, néha babonás félelemből, a beszéd társ iránti tapintatból, vallási tilalomból nem mondjuk ki a fogalom nevét vagy az indulattal telített gondolatot. Közismert például, hogy a *latrina*, *budi* hogyan lett *árnyékszék*. Csonkoni még nem átalott „dicsőítő” költeményt írni róla (Óda az árnyékszékhez). Majd következett a *klozet*, a *vécé* (*WC*), *illemhely*, *toalett*, s mára *férfiak-nők*, *férfimosdó-női mosdó* lett belőle. Ugyanígy vált a *lábravaló*, az *alsónadrágon* át *gatyává*. De ez már az ellenkező változás példája, amelyet a stilisztika *kakofemizmusnak* nevez, magyarul rosszat, rosszszallva, csúnyán mondást.

Az eufemia a rokonértelműség egyik fontos formája. Van, amikor a fogalmat általánosítva nevezzük meg: *tettes* = tolvaj, *elkövető* = gyilkos. A hibát úgy tüntetjük fel, mintha a neki megfelelő erény túlzása volna: *élelmes* = szemtelen; *eleven*, *élénk*, *hiperaktív* = rossz, nevetlen, faragatlan gyerek (a szülők, főként az anya és a kárvallott szomszéd szerint). Képes kifejezéssel: *állapotos*, *viselő*, *áldott állapotban van* – terhes. A szóalak megváltoztatásával: az *iskoláját*, a *hét meg a nyolc* – káromkodás. Idegen szavakkal: *inzultál* – megver.

Az eufemizmus eltúlzott formáját *finomkodásnak* nevezzük. Egy ismert humorista „felhördült”, amikor a tévépalota mögötti Nimród étteremben az étlapon ezt olvasta. „Vadsértés áfonyával” – mivelhogy a nagy Brehm is csak vaddisznót ismer. A Szerencsekerék műsorában az egyik játékos „csődöt” forgatott. A játékvezető kommentárja: „Nem éppen a legszerencsésebb forgatás.” „Nyert már?” – kérdezi a műsorvezető egy hölgytől az Edusho műsorában. „Hát szerencsém eddig nemigen volt” – hangzott a válasz, ehelyett: nem. Az utolsó helyre csúszott NB I-es csapatot a tévériporter így minősítette: „A tizennégy kapott góllal nem a legjobb eredmény.” – valójában: csapnivaló. Egy honatyja szerint „kilencmilliárd kompenzálásra nem túlságosan sok”. A szóvivő így nyilatkozott: A Ház most együtt szavazott egy olyan költségvetésről, amely túl sok jót nem ígér.” Finomkodnak tehát már a politikusok is.

A finomkodás szándékos is lehet. Szépirok, publicisták, kritikusok gyakran élnek vele: „Ahogy verbális kommunikációba kezd azzal a túl nyugodt arckifejezésű ábrázatával, az emésztő-rendszere is túlcsoordul az embernek. Rögvest felszínre hozom a tápcsatornámba került meg nem emésztett napi szénhidrátmenyisíget.” „A szakszervezeti titkár befogta a száját, és tudomásul vette, hogy az erősebb eb párzási hajlandóságai mérvadóak.” (Pozsonyi Á.: Korszellem)

„A kocsis a szódáskocsis által használt egyes tömörebb kifejezéseit használta.” (Fekete I.: Téli berek)

Mess Béla

Szívemből ajánlom

Sólyom Antal: Egy amerikai magyar orvos vallomásai – Pannónia Könyvek (2008.)

Amikor 1966 kora tavaszán elbúcsúztam Sólyom Tóni barátomtól a Milánói Egyetem Gyógyszertani Intézetében, még nem sejtettem, hogy több mint negyven év múlva gazdag élettörténetének regényéről én fogok recenziót írni. Még további három dolgot sem sejtettem, de nem is sejtettem. 1. Azt, hogy jól induló biokémikus-orvos barátomból egykor jó nevű pszichiáter válik az Újvilágban. 2. Azt, hogy az akkor még rég meg sem született fia majdan tanítványom lesz a pécsi Orvoskaron. 3. Azt, hogy az akkor még az ELTE egyetemi színpadán Budapesten első amatőr színészi szárnypróbálgatásait végző húga mára a Pécsi Nemzeti Színház ismert művésznője lesz.

Bár a fenti adatok látszólag nem tartoznak a bemutatandó könyv ismertetéséhez, mégis a szerző egész könyvet átható orvosi hitvallása és főleg magyar identitástudata töretlen megőrzésének és megvallásának megértéséhez magyarázatul szolgálnak.

A Szeged–Budapest–Milánó–USA (különböző államok és különböző egyetemek) útvonalat befutó nagy ívű életpálya nemcsak tanulságos, de érdekes olvasmány is orvos és nem orvos olvasók számára egyaránt. Több ponton is példaképpül szolgálhat a szerző fiataloknak és idősebbeknek egyaránt. Ezek közül itt csak egyet emelek ki. Még nem volt egészen 15 éves (akkor elsős gimnazista) 1951-ben, amikor egy súlyos vírusos májgyulladás (ma már tudjuk, C-vírus hepatitis) kómához vezetett, és napokig élet-halál közt lebegett. Ebből felgyógyulva – miután édesapja májcirrhosisban (májzsugorodás) halt meg (soha nem volt alkoholist!) – állandóan veszélyeztetettségi tudattal élt. Ennek ellenére töretlen élni akarással és optimizmussal befutotta nem könnyű életpályájának első, legnehezebb szakaszát, beleértve a szegedi kórbonctani, a budapesti és milánói biokémikus tanulmányokat, az Amerikába áttelepülés lelki vívódásait, és a kizárólagos kutatópályáról a pszichiátriára áttérés dilemmáit. Pszichiátriai tanulmányainak derekán már apaként, következett be az újabb súlyos dilemma. Választania kellett a májátültetés vagy a további konzervatív kezelés között. Az előbbi akut halállal fenyegetett (műtéti mortalitás), de hosszú távú gyógyulással kecsegtetett. Az utóbbi

viszont rövid távú biztos túlélést, esetleg még munkaképességet is ígért, de hosszú távon a biztos halállal fenyegetett. Itt is győzött hite az orvostudományban és az isteni gondviselésben, így vállalta a transzplantáció rizikóját. És hitének, optimizmusának igaza lett! Új májával több mint 18 éve dolgozik! Nemcsak befejezte pszichiátriai tanulmányait, de jó nevű gyermekpszichiáterre vált, sőt megvetette a csecsemőpszichiátria alapjait is.

A ma már nyugdíjas szerző bioetikával foglalkozik, annyira intenzíven, hogy ebből már idősebb korában újabb tudományos fokozatot is szerzett.

Ezek alapján joggal mondhatjuk, hogy a szerző életpályája, orvosi elhivatottsága, életfelfogása, és tegyük hozzá, felelősségteljes, de néha nehéz és talán merész döntései tanulságul szolgálhatnak mindenkinek, nemcsak orvosoknak. Soha nem szabad, még nehéz helyzetekben sem, feladni a küzdelmet! Mindig vállalni kell a döntést, néha – ésszerű határokon belül – még a kockázatot is.

Az egész életpálya őszinte, önvallomás-szerű bemutatása mellett több fejtegetést is találhatunk e kötetben a pszichiátria tudományának mai állásáról és fejlődésének újabb irányzatairól. Mindez az orvos számára tanulságos, a szélesebb olvasókör számára pedig közérthető és olvasmányos.

A közel 300 oldalas, papírkötésű, de tetszetős kivitelű könyvbe sok részlet- és határterületi kérdés is elfért. Egy recenzióknak nem lehet célja, hogy a könyv tartalmát részletesen elemezze. Hagyjunk valami újat az érdeklődő olvasónak is felfedezni.

Mindenesetre melegen ajánlom e könyvet elsősorban orvosoknak és orvostanhallgatóknak, de nem fog csalódnai a bármilyen foglalkozású és érdeklődésű szélesebb olvasókör számára sem.

Levélféle Videcz Ferenchez

„Hírhedett költője Tolnának-Baranyának!” Kedves Feri Barátom!

Legújabb versesköteted (Gyónás könyve) bevezetőjében kifejtetted, hogy a cím nem Babil Mihály plagizálása (Jónás könyve) akar lenni. Így én is sietek most tisztázni, hogy nem kívánlak megszólításommal Liszt Ferenchez hasonlítani (bár muzsikusi ember vagy), még kevésbé akarom maga-

mat Vörösmartyhoz vagy Adyhoz mérni a címválasztásban. Kedvesen dedikált könyved viszont több szempontból úgy szíven talált, hogy kénytelen vagyok tolat ragadni.

Azzal kell kezdenem, hogy a modern költészet nem tartozik legkedvesebb műfajaim közé. Verseid pont azzal fogtak meg első olvasásra, hogy többségükben a klasszikus versformákat kedveled, melyek egy maradi öregember szívébe férköznek. Gyönyörű hexametered, páros rímes verseid Áprilyt idéző ritmusa mind-mind olyan formai értékek – legalábbis számomra –, melyeket az úgymond „formabontó modern költészet” nem tud pótolni.

Tartalmi szempontból legalább két momentumot szeretnék kiemelni. Az első talán túlzottan szubjektívnek tűnik, mégis ezzel kezdeném. Külön ciklust szenteltél szeretett szülőfalumnak, Bonyhádnak. (Tudom, már egy-két évtizede város, de én mégis a régi szülőfalumnak tekintem.) Ahogy Bonyhádról és annak lakóiról írsz, az világosan mutatja, hogy Te mint „bevándorló” éppúgy érzel iránta, mint én, aki ott születtem és ifjúságom első éveit ott töltöttem. Ugyanehhez a szubjektív oldalhoz tartozik, hogy azok nagy része, akiknek egy-egy versedet szentelted, akár búcsúztató, akár nyílt levél jellegű is az, nekem is nemcsak személyes ismerőseim, de hozzám közelálló vadászok, vadászírók vagy éppen a Hetedhéthatárban író-társaim.

Mindezek felül könyved legfőbb és legobjektívebb értéke az én szememben mondanivalód sokrétűsége és mindenkifelett őszintesége. Akár dicsérsz, akár ostorozol, minden szavad igaz! Nincs verseidben egyetlen hízelgő vagy éppen gyűlölködő szó, távol áll tőled minden álnokság, képmutatás.

Igazán stílszerű az lett volna, ha egy verses levéllel köszöntöttelek volna ebből a nemes alkalomból. Költői tehetség híján azonban – Madách szavaival élve „nem adhatok mást, mint mi lényegem” – kénytelen vagyok megmaradni a sokkal egyszerűbb, kevesebb adottságot igénylő prózai formánál.

Mielőtt rámsütnék a hízelgés vádját, búcsúzom abban a reményben, hogy még több ilyen szép verses kötetel gazdagítod Tolna-Baranya, de egész hazánk legújabbkori költői termését.

Igaz barátsággal köszönt
Béla bátyád.

Dr. Vargha Dezső – Szolzszenyicin halála ürügyén

Fejezetek a Gulag történetéből

2. rész: A húszas évek borzalmai

Dr. Vargha Dezső

Az erőszakszervezet kiépülése Lenin idején

A Lenin vezette bolsevik bünszövetkezet már a történelmi eseménynek hazudott, Trockij által „kivitelezett” 1917. októberi puccs után átvette a cári erőszakszervezetet, és soha nem látott „tökélyre” fejlesztette. Hazugság tehát az az 1960-as évektől terjesztett ferdtetés, hogy Leninnek semmi köze nem volt a bolsevik tömeggyilkosságokhoz, azok csak Sztálin idejében kezdődtek. A szakirodalomból már ismert szövevényes erőszakszervezetek irányították a megtorlást, és ahogy növekedtek, úgy sokszorozódott meg az áldozatok száma. Amikor pedig a koncentrációs táborokat fölállították, annak irányítását valójában a tömeggyilkos Dzserszinszkij belügyi népbiztos és titkosszolgálati „vezér” által vezetett (VCSK) CSEKA – majd utód-szervezetei – irányította.

Közben Lenin vezetésével az igazságügyi szervezet szintén a bolsevik terror szolgálatában állt – egymást érték a koncepciós perek. Az új büntető törvénykönyv 1922. június 1-jével lépett életbe, amely törvényesítette az erőszakot a politikai ellenfeleknek minősítettekkel szemben. A halálos ítéleteket, sok éves börtönbüntetésekhez hozó „kirakatperek” mellett az útjukban lévő értelmiségiek hosszú sorát számúzták, őket követték a mensevikek, a népi szocialisták, a kadétek...

A nemi beteg Lenin 1924. január 24-én belehalt harmadik szívinfarktusába, „művét” utódai folytatták tovább...

Lenin után...

Az elviselhetetlenül megnövekedett bolsevik törvénytelenység és erőszak ellen több, egyes, addig hű funkcionáriusok is fölemeltek a szavukat. Nyikolaj Krilenko forradalmi bírósági elnök 1925. május 1-jén például ezzel fejezte be hosszú, adatgazdag följegyzését: „Elképesztőek a Szibéria félreeső zugaiba deportált és ott a legcsekélyebb rabkereset nélkül kényszerlakhelyen tartott személyek életkörülményei. Éppen úgy küldenek oda 18-19 éves diágyerekeket, mint hetvenéves aggastyánokat, különösen ortodox pópákat és 'társadalomra veszélyes osztályokhoz tartozó' öregasszonyokat.” A CSEKA azonban „gondoskodott” róla, hogy riasztó jelentések kerüljenek Sztálinék asztalára a hazai és a külföldi „banditák” „hatástalanításáról.” Az 1926-ban elfogadott új büntető törvénykönyv pedig bevezette a „társadalomra veszélyes személy” fogalmát, amellyel ezt követően sok millió áldozatot illettek, közöttük nagyon sok volt üldözött is...

Az intézményesített erőszakszervezetben két bűnüldözési (bíróági és közigazgatási), illetve két büntetés-végrehajtási (belügyi népbiztossági és politikai rendőrségi) rendszert működtettek. A hagyományos börtönrendszert az igazságszolgáltatás alkalmazta, míg a titkosszolgálat felügyelte az egyre nagyobb méreteket öltő, később Gulag-nak nevezett táborrendszert.

Minta a Szolovszki-szigetcsoport

Már 1922-ben javasolta a Lenin irányította bolsevik kormány a titkosrendőrségnek (akkori nevén GPU-nak) egy nagy tábor berendezését az északi arhangelszki vizeken, a Fehér-tenger öt szigetéből álló Szolovszki-szigetcsoporton, ahonnan előzőleg elűzték a híres ortodox kolostor szerzeteseit. Ide 1923. július elejétől ezrével deportálták folyamatosan a közeli táborokból az elítélteket. A három csoport közül az elsőbe a régi mensevikek, szociálforradalmárok, anarchisták, a másodikba a nem szocialista- vagy anarchista pártok tagjai, papok, volt cári tisztok, régi tisztviselők, kozákok, a kronstadti-, a tambovi fölkelés résztvevői, és az „ellenforradalmár”-nak minősítettek, a harmadikba a köztörvényesek tartoztak. A „belső öngazgatás” urai ez utóbbiak voltak, amely a kegyetlen, kérlelhetetlen örök mellett áttekinthetetlen belső önkényt hozott maga után, és ez újabb visszataszító vonása volt a táborok világának. A rendkívüli körülmények mellett a nehéz munkavégzés (főként a favágás, a fakitermelés) volt az általános. Az éhezést, a téli dermesztő hideget, a nyári szúnyog-„inváziót” tetézték az állandó kínzások (amelyek között az erdőben meztelenül való kikötés is szerepelt, és ez egyenlő volt a halállal). Amikor pedig egyik táborból a másikba szállították át őket, akkor követelték a politikaiakat a megkötözést, nehogy „szökés közben” agyonlőjék őket! (Az itteni szörnyűségeket a híres író-fogoly, Varlam Salamanov örökítette meg.)

Itt dolgozták ki azt a rendszert, amely a Gulag-ot jellemezte. A haszontalan munkavégzés jellemezte 1925-ig az addigi táborokat, ekkor kezdték kidolgozni azt a termelési rendszert, amely 1929-től lépett egyöntetűen érvénybe mindenütt. A „javító-nevelőmunkát” ugyanis átvette a szocialista építést segítő, jövedelemtermelő tevékenység, és minden, három évnél többre elítélteket a végesen szaporodó tábor-rendszerbe szállították...

Keleti hódítás, népirtás

A bolsevik hatalmi gépezet gátlástalan hódító és népirtó politikát követett kelet

felé – már 1920-tól kezdődően. Ennek az évnek áprilisában Azerbajdzsánra, az ősszel Turkesztánra és Bokharára, decemberében Örményországra, 1921 februárjában Grúziára, az év végén Dagesztánra tették rá véres kezüket. A fegyveres ellenállókat az oroszok összefoglalóan baszmacsoknak nevezték, amely üzbégül zsványokat jelent. Ők voltak azok az egymástól függetlenül működő, spontán szerveződő, különféle nemzetiségű partizánok, letelepedett nomádok, (de helyi vezetők, muzulmán nacionalisták is, mint Enver pasa), akik sok helyen még 1936-ig is ellenőrizték a vidéket. Kemény ellenállásuk idején, az 1920-as években a szovjethatalom jórészt csak a városokra korlátozódott. A lázadás egyik fő területe a Fergana völgye, a másik a Kaukázuson túli vidék volt. Az ellenük folytatott háborút a politikai rendőrség keleti osztálya irányította, és nagyarányú csapatmozgósításokat igényelt. A harc véres és könyörtelen volt, különösen Grúziában és a Csecsen földön...

Az első három évben Grúziát a mensevikek uralták, a bolsevik uralom elleni fölkelés 1924. augusztus 28-án Csiatura kisvárosban tört ki. A kezdeti sikerek után kemény bolsevik visszacsapás történt, a civil lakosságot is pusztító tüzérségi tüzzel, bombázásokkal. Az esztelen pusztítás élén Ordzsonikidze pártbizottsági titkár és a tömeggyilkos „karrierjét” itt indító Lavrentij Berija rendőrpáncsnok állt. A cél az volt, hogy a bolsevista uralom „egyszer és mindenkorra leszámoljon a mensevizmussal és a grúz nemességgel”. A népirtást még a KB is sokallta, de Ordzsonikidze erre is „megfelelt”: „lehet, hogy egy kissé túllőttünk a célon, de már nem segíthetünk rajta...” Hasonló volt a pusztítás Csecsen-földön is!

Közben Dzserszinszkij halála után a szintén lengyel származású Vjacseszlav Rudolfovics Menszinszkij lett az utód – szintén bolsevik tömeggyilkos!

A tisztogatás zavartalanul folytatódott – immár saját soraikban. Trockijt számúzták, Zinovjevet, Kamenyevet, Radeket, Rakovszkijt, Buharint, Rikovot „kiiktatták”, a sok gyilkosság mellett „áruló” párt- és állami, központi és helyi vezetőket, „megbízhatatlan” szakembereket, munkások és parasztok („kulákok”) tömegeit deportálták a táborokba. 1929-re Sztálin megszilárdította önkényuralmát, vagyis megfélemlítés, terror törte meg a társadalom gerincét. Mindent gátlástalanul végrehajtó apparátcsikok, mindent és mindenkit megfigyelő besúgó, válogatott kínzásokat, gyilkolást alkalmazó rendőri-titkosszolgálati brigantik, rabok tömegei a Gulagon – ez lett a bomlott elméjű Lenin és utódai „világmegváltó” vörös uralmából...

Bányai Tamás (Észak-Karolina)

Jegyzetek – 19.

Vérszopók

Sokszor az is elégnék bizonyul, ha egy nélkülöző ember orra előtt cukros lébe mártott spárgát húznak el mézes madzag helyett. Az után is mohón fog kapni, s közben reménykedik: az isten lábát fogja meg. Valahogy így lehetett ezzel az indiai Durga Prasad is, akinek még álmában sem képzelte jó fizetéssel járó munkalehetőséget kínáltak fel. Napi kétszázötven rúpiát, ami kb. ezer forintnak megfelelő összeg. Persze, hogy kapva kapott rajta.

Csak hogy nem az elképzelt szellős és világos munkahely várta. Ehelyett egy zárt ajtajú, szűk és mocskos szobában találta magát, ahol tizennégy másik, hozzá hasonló szerencsétlen ember várt a... vérszopókra. Nem piócákra és nem is Frankensteinre, hanem azoknál is könyörtelenebb medikusokra, akik négy hónapon keresztül hetente háromszor csapolták le a kijátszott és fogva tartott emberek vérért. (Megjegyzem: a Vöröskereszt kéthavonta egy alkalomban határozza meg a biztonságos véradást.)

Az indiai hatóságok négy vérszopót már letartóztattak a minap, s remélhetőleg társaik is hamarosan hurokra kerülnek. Ezek a lelkiismeretlen emberek jó pénzért árulták a család módjára, erőszakkal lecsapolt vért, ami iránt nagy a kereslet. Megbízható adatok szerint évente félmillió amerikai igényel – helyesebben szólva vásárol – nevésegesen olcsó áron kínált egészségügyi ellátást Tajvan, Szingapúr, de elsősorban India különböző kórházaiban. Az amerikai egészségügyi biztosítások egekbe szökő árait tekintve ezen alig lehet csodálkozni. Azon már annál inkább, hogy viszonylagos jómódban élő emberek – ami az amerikaikról többnyire elmondható – minden skrupulus nélkül, tetejébe még elég felelőtlenül is, élnek ezzel a lehetőséggel. Az orvosi ellátást és általában mindent, ami az egészségügyre vonatkozik, természetesen Indiában is szigorú törvények szabályozzák. Ám ott, ahol

az ország világszerte elismert gazdasági fellendülésének dacára még mindig háromszázmillió ember tengődik egy dollárnak megfelelő napi jövedelemből, ott ezen a téren is gonosz farkastörvények uralkodnak.

S mint általában lenni szokott az ilyen farkastörvények esetében, nem csak az áldozati bárányt húzza a rövidebbet, hanem az is, aki a bárányt a farkasok elé veti. A fent említett vérszopókról és más, emberi szervekkel üzerkedő társaikról ugyanis nehéz feltételezni, hogy akár egy fikarcnyit is törődnek olyan dolgokkal, mint például a higiénia. Miért is tennék, ha már az orvosi etika legalapvetőbb előírásaira is fittyet hánynak. Aminek aztán gyakori következménye, hogy az olcsó gyógyulás reményében hozzájuk fordulók esetleg AIDS-t, hepatitis C-t, maláriát visznek haza magukkal.

Otthon aztán rájönnek, olcsó húsnak nem csupán a leve híg, még ártalmas is lehet.

Válaszút

A Római Birodalom népei még cirkuszt és kenyeret, a huszadik század elejének munkásmozgalmi munkát és kenyeret követeltek. A mai világban cirkuszt mindig és mindenütt található, munka már nem olyan gyakran, azt tartóan keresnie kell annak, aki dolgozni akar. Az új jelmondat: üzemanyagot és kenyeret, ami követelésnek szépen hangzik és időszerű, csak teljesíthetetlen. Mert a kettő együtt nem megy. Választani kell. Vagy az egyik, vagy a másik.

Több helyen is megkongatták a vészharangot: napról napra drágulnak az élelmiszerek, hamarosan a legalapvetőbb diétára is csak a nagyon gazdagoknak telik. A drágulást nem csak a szállítás költségeinek emelkedése okozza, hanem az is, hogy a termelőknek sokkal jövedelmezőbb, ha mezőgazdasági termékeiket az olajfeldolgozó cégeknek adják el. Ez a gazdaságosnak kihirdetett bioüzemanyag ára. Vagy jóllakunk, vagy kocsikázunk.

A laikus most megjegyezhetné, ez elsősorban a vegetáriánusokat érinti, s nem azokat, akik csirke-, disznó- vagy marhahússal táplálkoznak. A húsruból egyelőre még nem préselnek olajat, ám ha így megy tovább, zsírt se nagyon. Elvégre a csirkét, a disznót meg a marhát is etetni kell valamivel, s ezek a szegény állatok ugyanúgy éhezésre lesznek kárhoztatva, mint az emberek.

Az egyetlen kínálkozó megoldás: rászokni a húsevő állatok húsára. Ők ugyanis nem törődnek azzal, hova viszi a paraszt a termékeit. A közeli piacra, a sertéshizlaldába vagy a kőolaj hiányában bioüzemanyag előállítására szakosodott olajfinomítóhoz. Eleinte biztos szokatlan lesz, tudtommal az oroszlan vagy a farkas húsa rágós, tehát alapos és hosszantartó pácolásra szorul, ha vasárnap abból akarjuk kisütni a rántott szeletet. Idővel persze ezt is megszokjuk – a kényszer nagy úr –, amellet nyilván lesznek majd fantáziadús szakácsok, akik az elkészítés módjának százfajta változatát fogják kidolgozni.

Aztán, ha már ez a lehetőség is kimerül, mert ki kell merülni, hiszen például hiénákból jóval kevesebb van, mint disznókból, és ravaszdi rókákból is, mint egetverő marhákból, így aztán azok is feliratkoznak majd a hiánycikk listára.

És akkor?

Egymást fogjuk elfogyasztani. Ez így nagyon rémisztően hangzik, én is tudom, de talán mégsem annyira, ha belegondolunk, hogy a fele utat már régen megtettük. Már most is minden apróságért egymás torkának ugrunk, ember gyilkol embert a világ minden táján, hol csak háztáji, hol pedig nagyüzemi módszerekkel. A mézarszék tehát létezik, most már csak a keletkezett húsrú feldolgozásának módjait kell kitalálni. Nem tudom, kannibálok írtak-e valaha is szakácskönyvet, ami segítségünkre lehetne, ám ha nem, az sem kiküszöbölhetetlenül nagy baj. Az ember találékony fajta.

Vagy ír egy ilyen szakácskönyvet, vagy másodszor is két lábára áll és megtanul újra gyalogni.

SOPIANAE TOURS KFT. – Pécs, Ferencesek utcája 8. Tel.: 72/522-911
A legnagyobb osztrák-német utazásszervező Baranya megyei képviselője

Emesz Lilla

Arrivederci, „csokolom”

„Boldogok vagyunk, és megtiszteltetés számunkra Kodály Zoltán és Bartók Béla hazájában énekelni” – így hangzott az első mondat Luca Bonavia, az olasz kisvárosból érkező Laboratorio Corale Cantar Storie elnevezésű kórus karnagyától a szeptember 12-i koncertet megelőzően a Dóm Múzeumban. A domodossolai férfi kamaragyüttes három napot töltött Pécsen egy több évtizedes kapcsolat első találkozásának beteljesítésére. A közös pont pedig Kodály. Kodály Zoltán és Agócsy László. Hogy miért épp Pécsen? Nem kérdés, hiszen e két név, a közös szellem és hit, valamint városunk vitathatatlanul összefonódott. Luca Bonavia együttese abban a városban énekelte átdolgozva Bárdos Lajos műveit, ahol a világhírű kodályi, vagy – akár mondhatjuk – agócsi zenepedagógia megszületett, ahol az Éneklő Ifjúság kórusmozgalom elindult.

A szájak egy, a kodályi nevelésről a '60-as években tartott Agócsy előadásig vezetnek vissza. Aki – megszállottságával, elszántságával, elhivatottságával a zene és a kórusmuzsika iránt – megfertőzte professor Giovanni Mangione, firenzei zenetanárt, aki magával vitte és elültette a magyar zenei oktatás magvait az olasz kultúra fővárosába, Firenzébe. Később Kodály Centrumot hozott létre. Ennek hatására sorra alakultak kint a Kodály-társaságok. A firenzei társaság egyik tagkórusa a domodossolai férfikar is, akik Kodályt, Bárdost és Agócsyt követve összegyűjtötték, katalogizálták és átdolgozták a helyi (svájci-olasz határmenti), úgynevezett walsér népcsoport dalait. A pécsi kapcsolat elmélyítésére a professzor özvegye, Lucia Mangione és Agócsy Erika, Agócsy László lánya tett kísérletet, amikor körülbelül egy évvel ezelőtt levélváltás után, felkérték Nagy Ernőt, a pécsi Szeráfi Kórus karnagyát, hívja meg

az olasz kórust, kezdődjön meg egy testvérköri kapcsolat, melynek közös nyelve legyen a zene, a kórusművészet, és az együtt dalolás szeretete. Meg kell említeni, hogy 1929-ben Agócsy László hozta létre a pécsi Ferences templom kórusát, a Szeráfi Kórust, melyet az ötvenes években a diktatúra betiltott, s csak 1999-ben alakult újjá Nagy Ernő vezetésével. Tagjai a kollégium néhány diákja, a tanár úr egykori széchenyista és lajosista növendékei, akik vállalták a heti egyszeri, hétfő esti próbát, a havi egy liturgián való közreműködést és természetesen a Hitet. A jövőre újjáalakulásának tízéves jubileumát ünneplő kar tehát felvette a kapcsolatot a domodossolaiakkal, és több hónapos levelezés, szervezkedés után idén szeptember 12. és 14. között vendégül látta a kart.

Pénteken délután érkezett meg az együttes városunkba, ahol rögtön koncerttel örvendeztették meg a Dóm Múzeumba érkező vendégeket. Élettel és örömmel teli muzsikájukat a nézőtér egységes, kollektív, széles és meleg mosollyal hallgatta. Sorra zendültek föl Luca Bonavia karnagy, Paolo Bon és Bárdos Lajos átdolgozásai. Vola, vola... Vagyis Repülj, repülj... – éneklő a 13 meglelt férfiember s köztük néhány fiatal dalostárs. Egységesen, olaszosan, megannyi érzelem látszik a szemekben, mintha jól ismernék a magyar népzene fájdalmas derűjét, lelkét. Mert a lelkük énekelte szinte sem nélkülöző produkció – igen, ez már szinte produkció – következett. Tudta, kedves olvasó, hogy énekelni szóval is lehet? Beszéddhanggal énekeltek, füttyszóval énekeltek. Énekeltek minden formában, ahogyan csak énekelni lehet. Kedvességgel, tisztességgel, humorral: élettel.

Az együtt elfogyasztott közös vacsora – mely szintén nem nélkülözötte a daláradatot – alkalmat adott a két kórus tagjainak arra, hogy jobban megismerjék egymást. Vidám hangulat és per-

sze – olaszokról van szó – vidám hangzavar jellemezte. Ugyanakkor az a csendesség, amely Bárdos „Kis kece lányom” átdolgozásának, a magyar és az olasz kar közös éneklésekor volt érezhető...

Másnap a délelőtti városnézés után következett a harkányi szereplés. Nagy sikerrel, de feszített tempóban, hiszen szombat délután 5 órakor már a Ferences templomban várták a hívek az olasz kórus részvételét a szentmisén. Itt közösen, a Szeráfi Kórusal énekeltek a liturgián. A ministráns fiú az olasz kar egy tenorjának gyermeke. 12 éves lehet talán. Mindent tud Magyarországról, több nyelven beszél. A kitűnő templomi akusztikában gyönyörű harmóniaknak örvendhetnek a hívek, akik a szertartás végén követően továbbra is kíváncsiak az olasz dalosokra. Áhítat, meghittség.

Az olaszokkal eltöltött két nap méltó lezárása volt a szombati vacsora, melyet a Szeráfi Kórus szerény anyagi javai ellenére bőséges „terülj-terülj asztalkám” tett kedvessé. Hozott mindenki, amit tudott: sajtos sültvirslit, sörös csirkeszárnyat, majonézes kukorica-, sajt, francia és gyümölcssalátát, sütemények, torták garmadát. Itt kell megemlíteni a Collégium Seraphicum rektorának, Vass Péternek nevét, aki komoly anyagi segítséget nyújtott abban, hogy megismerjék a külföldi vendégek, milyen egy igazi magyar lakoma. Az olaszok pedig ámultak a hosszú, terített asztal láttán. Ez az este is vidám falatozással, és természetesen sok-sok dallal telt. Az olasz, a magyar és a székely himnusz megszólaltatásával. A másnapi korai kelés miatt (vasárnap budapesti városnézésen vettek részt) azonban este 11 órakor búcsúzott a két kar egymástól. Viszontlátásra Domodossolában... arrivederci... ciao... és ahogy ők köszöntek el a hölgyektől széles mosollyal: „csokolom, csokolom”!

Motesiky Árpád

Motesiky Árpád (Felvidék – Verebély)

Vadászkonyha és vadételek – 1.

„A fogyatkozás nemcsak a vadászatban, de egyéb dolgokban is mutatkozik!” Vajda János költő találó gondolatát a vadfogyatkozásról különösen az apróvadász területek vadászai tudják bizonyítani. A hetvenes évek végétől és a nyolcvanas évek elejétől a múlt században az apróvad alaposan megcsappant.

A fogolyból alig látunk néhány sereget (vadászata teljes tilalmat kapott), a vadkacsaállomány is megcsappant az ártéri területek, tocsogók, nádasok lecsapolása után. Nyúlállományunk is fogyóban, óvatosan kell vele bánni. Fácán van, különösen ott, ahol a vadászat előtt kibocsátanak, ám a szabad természetben élő és felnevelkedett fácánok száma sem nevezhető ígéretesnek.

Így hát a vadászat, s ebből következően a vadászkonyha is – az apróvadász területeken – duplán ünnepnapnak számít. Szerencsére a szakemberek szerint az őzállomány kielégítő, a muflon és dámvad vadászata is eredményes. A vaddisznó és a szarvas pedig túlszaporodott, a vadásztársaságoknak és erdészeteknek minden igyekezete ellenére sem sikerül kézben tartaniuk az állomány ideális (ha van ilyen) arányát.

Még léteznek vadételek

A lényeg, hogy ha valamivel szűkösebben is, de vadászkonyha és vadételek azért még mindig léteznek. A vadhúsok elkészítése több időt vesz igénybe, mint a háziállatoké. Manapság a legtöbben a csirkét, a kacsát, a ludat a baromfi-boltban vásároljuk megtisztított vagy fagyasztott állapotban. De kapható bontott baromfi, vagyis külön a szárnyak, combok, mellek és külön árulják a belsőségeket: májat, tüdőt, szíves és a zúzat. Otthon a háziasszonynak különösebb gondja már nincs vele. A fagyasztott csirkét kiengedi a jégburokból, a bontott részeket, belsőségeket pedig hideg vízben, rendszerint a csap alatt újra megmossa.

Viszont a vad téli bundájában kerül a konyhánkra. Így hát a hús elkészítésének első szakasza a nyúzás. A tapasztalt háziasszonyok a lőtt vadat néhány napig állni hagyják a bőrében, hogy a húsa

puhuljon, de a vad különleges íze miatt is, hogy az fokozottan érvényesüljön. Ehhez azonban figyelembe kell vennünk az időjárást. Fagyponthoz feletti időben két-három napról lehet szó, természetesen hűvös, szellős helyen tároljuk. Fagyponthoz alatti teljesen más a helyzet. A vadat több napon át is bőrében tárolhatjuk a balkonon, padláson; az erkélyre akasztva egy hétig is állhat.

A vad tisztítása

A nyúl nyúzása nem követel különösebb szaktudományt. Az első szabály, hogy a nyulat hátsó lábainál fogva felakasztjuk úgy, hogy hasi részével felénk lógjon. A nyúzást a hátsó lábaknál kezdjük, majd a bőrt a hason felhasítjuk. A levágott fejét, lábakat a szárnyasvaddal nem szoktuk felhasználni, a nyúl esetében viszont tehetünk kivételt, én ugyanis ismertem vadászokat, akik a vadászvacsoránál szinte kikönyörögték a szakácsunktól a nyúlfejet, és nagy élvezettel szopogatták belőle a velőt.

Nyúzás után a húst bő vízben – lehetőleg csap alatt – többször is megmossuk. Különösen a lövés roncsolta részekre ügyeljünk, és ha szükséges, vágjuk ki őket. A nyúzással a vadhúst előkészítettük a sütéshez, főzéshez, pároláshoz, puhításhoz és a pácoláshoz. A vadételek esetében a szakácsművészet lényegében a fűszerezésben, az ízesítésben rejlik. Csak hogy a fűszerekkel nagyon óvatosan kell bánnunk! A túlfűszerezett vadétel élvezhetetlen vagy ehetetlen.

Fűszerezés

A közismert fűszereket ajánlom: az illatos babérlevelet, a pikáns ízű bazsalikomot, a vese és epeoldó borókabogyót, a leggyakrabban használt fekete- és fehérborsot, a páclébe használatos borsikafüvet, az orvosok által is ajánlott fokhagymát, a szarvashúsoknak ízt adó kakukkfüvet, az étvágygerjesztő kaprot, a zamatfokozó koriandert, a főzelékek és mártások fűszerét, a köménymagot, a göröcsoldó majoránát, a magyar konyhák fűszerét, a paprikát, a szegfűszeget és a fahéjillatú szegfűborsot, a savany-

kás ízű tárkonyt, az aromás tormát, az ősi fűszernövényünket, a vöröshagymát, de fűszerként használhatjuk a szárított gombát is.

A pácok elkészítése fűszerek nélkül elképzelhetetlen és lehetetlen. Márpedig a vadételek elkészítésének előjátéka a pácolás. A páclé elkészítése mindig attól függ, hogy a vadhúst vadasan akarjuk-e elkészíteni vagy sem. Egyébként bevett gyakorlat, hogy az idősebb vadhúst pácoljuk: vaddisznóét, szarvasét, dámvadét, őzét, de a nyúlét és a szárnyasvadét is.

Vörösborsos páclé

3 közepes sárgarépát, 3 gyökeret, 1 közepes zellergumót és vöröshagymát megtisztítunk, felkarikázzuk, 7 dl vörösborból lét készítünk, s a zöldségen kívül 10 szem feketeborsot, 1 babérlevelet is teszünk bele.

Ezután felfőzzük. Amikor a zöldség megpuhul, levesszük a tűzről. Ha teljesen kihűlt, a húsról (fácán, vadkacsa, nyúl) öntjük, hogy azt teljesen ellepje. Legalább három napig pácoljuk a húst, amelyet közben forgatni kell.

Szarvasborjúpörkölt

A húst darabokra vágjuk, zsíron kérget sütünk rá, majd sárga- és fehérpapat, hagymát, fokhagymát, babérlevelet, kakukkfüvet, borsot és borókabogyót adunk hozzá. Ha megpuhult a hús, kivesszük az edényből, lepasszírozzuk a zöldséglevest az előzőleg már elkészített rántásra. A rántással összefőzzük a szószot és mustárral, ecettel, szardellapaszttal, valamint cukorral ízesítjük. Burgonyával tálaljuk.

Őzgerinc tejfölösen

Az őzgerincet sűrűn megtűzdeljük szalonnával, sózzuk, borsozzuk, vékony szalonnaszeletekkel beborítjuk és fél liter tejjel leöntjük, majd puhára pároljuk. Ha elkészült, felszeleteljük, a visszamaradt lében elkeverünk néhány kanál tejfölt, felforraljuk. Sajtos csőtésztával tálaljuk.

Humorzsák

Szigetvári-Szattinger Krisztián

2/3 oldala

Szigetvári János szellemében

Nyelvi számtanóra

Ezúttal a szavak helyett a számokkal játszom. Rendkívül érdekesnek találom, hogy az arab számokkal számoló mai európai nyelvekben többféle számrendszer keveredik. Ez leginkább a kétjegyű számok képzésében érhető tetten, ennek érzékeltetésére mutatok az alábbiakban néhány példát.

Mi magyarok a tízes számrendszer elvei szerint alkotjuk kétjegyű számainkat. Tíz után tizenegy, tizenkettő, tizenhárom stb. következik. Kutatók szerint a húsz a két-tíz, a harminc pedig a három-tíz összevonásából keletkezett, ezzel is tovább erősítve a tízes számrendszerhez való kötődést.

A szláv nyelvek közül a lengyelben szintén a tízes számrendszer érvényesül a kétjegyű számoknál, annyi különbséggel hogy a 10 (**dziesięć**) már más alakban jelenik meg 11-től felfelé: jedena **CIE** (11), dwana **cie** (12) tryzna **cie** (13) stb.

Ugyanez megfigyelhető az oroszban is, és érdekes módon a finnben is: **kymmenen** (10), **yksitoista** (11), **kaksitoista** (12) stb.

Az eszperantóban már természetes is, hogy nem bonyolódik tovább: **dek** (10), **deku-nu** (11), **dekdu** (12).

A neolatin nyelvek közé tartozó olasz is ezt a formát követi: **dieci** (10), **undici** (11), **dodici** (12), **treddici** (13) stb.

A germán és angolszász nyelvekben viszont már a tizenkettes számrendszer nyomaira bukkanhatunk, hiszen a 11-nek és a 12-nek is külön neve van. Kinek ne lenne ismerős a német *Nationalelf*, vagy a büntető *Elfmeter*, netán az angol *eleven* (az ember már azt sem tudja, hogy holt-e vagy eleven), nem is beszélve a tinédzserekről (teenager = a „teen” 13 és 19 között bukkan fel az angol számoknál).

Pl.: *Németül*: **zehn** (10), **elf** (11), **zwölf** (12), **dreizehn** (13)...

Angolul: **ten** (10), **eleven** (11), **twelve** (12), **thirteen** (13)...

Hollandul: **tien** (10), **elf** (11), **twaaft** (12), **dertien** (13)...

Svédül: **tio** (10), **elva** (11), **tolv** (12), **tretton** (13)...

A többi neolatin nyelvben aztán jönnek az érdekességek, mert a spanyol és a portugál 15-ig külön névvel látja el a számokat:

Spanyolul: **diez** (10), **once** (11), **doce** (12), **trece** (13), **catorce** (14), **quinze** (15), **dieciseis** (10+6=16)...

Portugálul: **dez** (10), **onze** (11), **doze** (12), **treze** (13), **catorze** (14), **quinze** (15), **dezasseis** (10+6=16)...

A francia nyelv pedig mind közül a legkülönlegesebb, mert tizenhatig külön neveket viselnek a számok: **dix** (10), **onze** (11), **douze** (12), **treize** (13), **quatorze** (14), **quinze** (15), **seize** (16), **dix-sept** (10+7 = 17)...

Azután 70 és 99 között példátlan az alakjuk! A hetven (**soixante-dix**) ugyanis nem más, mint hatvan+tíz, a 71=hatvan+tizenegy stb. A nyolcvan (**quatre-vingts**) 4x20, a kilencven (**quatre-vingts-dix**) pedig 4x20+10 stb. Száztól visszaáll a rend, de a fura számképzés miatt nem hagyott nyugodni. Kiderítettem, hogy a régi kelta húszas számrendszer elevenedik meg, amely a nyelvtörténeti időkben, kb. 2000 évvel ezelőtt kiszorította a latin formulát.

Tanulság ebből, hogy ugyan legyőzhették a gallokat a latinok, de a franciák mind a mai napig számolnak velük, sőt igazából csak velük számolnak!

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Rónaky Edit

Humor

Rónaky Edit

Híres emberek jellemzése dióhéjban – Feleki László tollából

Rembrandt, Harmensz van Rijn – Életét a művészet csúcspontja és az anyagi csőd mélypontja jellemezte.

Reinold, Auguste – Nem éhezett a festményei nőalakjait.

Rimbaud, Arthur – A költészet valószínűs gyerekjáték volt neki.

Robespierre, Maximilien – Danton követője.

Rodin, Auguste – Háromdimenziós költő.

Romulus – Legendás alak, de a város, amelyet alapított, valószínűs.

Rousseau, Jean Jacques – Társadalmi szerződését még mindig sok társadalom szegi meg.

Röntgen, Wilhelm Conrad – Az emberek mélyebb megismerését tette lehetővé.

Rubens, Pieter Pauwel – A nőben a nőt domborította ki.

Rutherford, Ernest, Lord – Még nem tudni, mi mindennek vetette el magját az atommag fölfedezésével.

Sabin, Albert Bruce – Egyetlen cseppjében benne van az orvostudomány tengernyi feladata.

Sade, Donatien Alphonse Francois, Comte de – Az első, de nem az utolsó szadista az irodalomban.

Saint-Just, Louis de – Igazi fáradhatatlan forradalmár volt, aki csak a vérpadon tudott egy kicsit pihenni.

Saljapin, Fjodor Ivanovics – Megtalálta a megfelelő hangot az emberekhez.

Sand, George (Armandine Dupin, Dudevant bárónő) – Ellátta Chopint mindazokkal az élményekkel, amelyek nélkül nincs igazi nagy zene-költő.

Schumann, Robert – Élete zenéjénél is szomorúbb volt.

Schweitzer, Albert – Úgy találta, hogy a világot csak Bachhal és leprások között lehet elviselni.

Semmelweis Ignác – Tiszta helyzetet teremtett a gyermekágyi láz sokáig vajdó kérdésében.

A LIVESOUND PROD. bemutatja:

KIP WINGER koncert

Időpont: 2008. november 11., 20:00 óra
– Helyszín: Budapest, A38 Hajó

*

JORN koncert

Időpont: 2008. november 26., 20:00 óra
– Helyszín: Budapest, A38 Hajó

*

SOILWORK koncert

Időpont: 2008. december 3., 20:00 óra
– Helyszín: Budapest, A38 Hajó

További információ: www.livesound.hu

A CONCERTO Music bemutatja:

MONSTER MAGNET koncert

Időpont: 2008. november 21., 19:00 óra
Helyszín: Budapest, Wig-Wam Klub

További információ: www.concerto.hu,
www.monstermagnet.net

Logika- és memóriafejlesztés

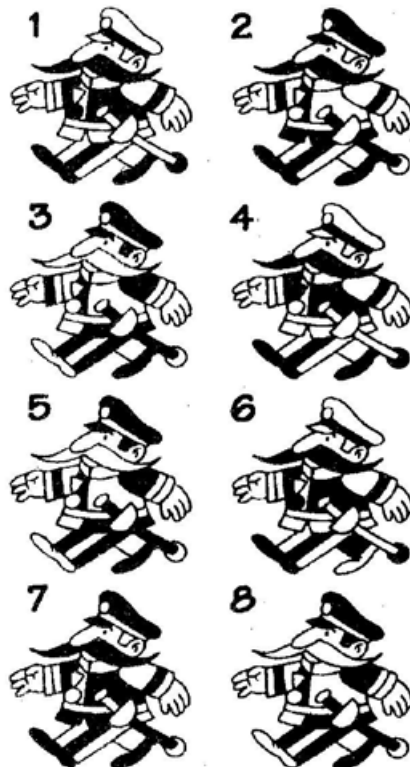
Aknamező

	3		3		2		1
					2		
	4						
		1	1				0
1							
	2	0		3		2	
						4	
		1		2			

A rejtvényháló egy aláaknázott területet ábrázol. A feladat az aknák hatástalanítása.

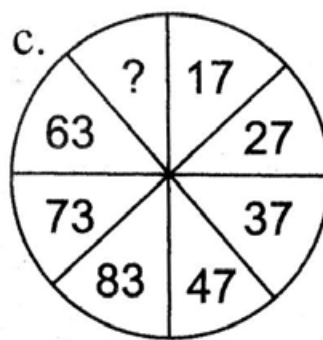
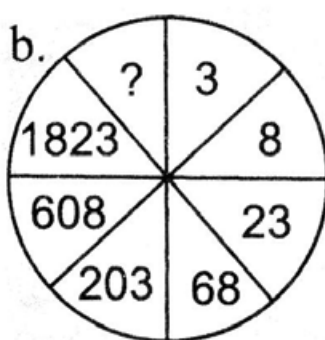
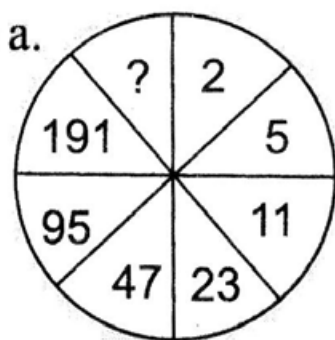
A számmal jelzett négyzetek nem tartalmazzak aknát, hanem azt jelölik, hogy a velük szomszédos mezők hány aknát rejtnek. Ennek ismeretében kell megkeresni az összes aknát: 16-ot!

Egyformák?

Két rendőr képe azonos. Melyik kettőé?

Cím

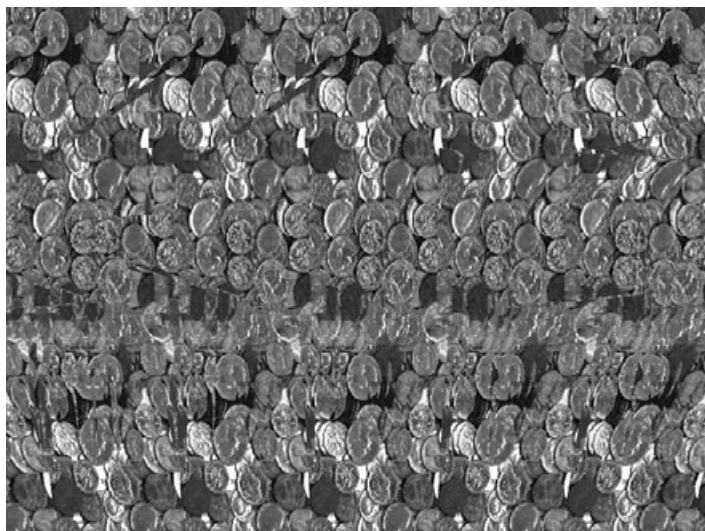

A kérdőjel helyére milyen szám kerül?

Tér-kép

A szöveg melletti képen felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képen!

Az Alexandra Kiadó könyv-újdonságai

Festészet A-tól Z-ig

Szerkesztette: Elsässer Klaudia
235×305 mm, 744 oldal, ára: 11 990 Ft

A Festészet A-tól Z-ig című lexikon 1800 szócikkben térképezi fel a festészet történetét a kezdetektől napjainkig. Átfogó ismeretterjesztő kézikönyv mindazoknak, akik lényegre törő információt szeretnének kapni egy-egy festőről vagy festészeti áramlatról, iskoláról. Megadja a kiemelkedő festők legfontosabb életrajzi adatait, elhelyezi őket a megfelelő korszakban és felsorolja jelentős munkáikat.

1000 rendőrautó

A világ minden részéről
230×305 mm, 336 oldal, ára: 5999 Ft

A rendőrség szolgálati autói és különleges járművei iránt az egész világon nagy az érdeklődés. A kocsik ott kerülnek bevetésre, ahol szerencsétlenségek és közlekedési balesetek történnek, emberi életek vagy javak forognak veszélyben. Könyvünk kiváló fényképekkel és részletes leírással dokumentálja a rendőri erők járműveinek izgalmas történetét.

India 100 csodája

Szerkesztette:
Kasznár Veronika Katalin
245×345 mm, 208 oldal, ára: 3999 Ft

India: ez a név egy országot és egy szubkontinentet is jelöl; egy olyan helyet, melynek 5000 éves civilizációja kulturális és természeti kincsekben gazdag. Az India 100 csodáját úgy is olvashatjuk, mint egy katalógust, amely lenyűgöző fotóival és leírásaival számba veszi India építészeti stílusait, vallásos és világi emlékeit, természeti csodáit.

* * *

A kiadó weboldala
www.alexandra.hu címen található.

Szarvas István

Éllovasból sereghajtó

Szarvas István

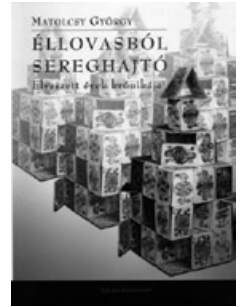
A könyv szerzője, **Matolcsy György** az Orbán kormány gazdasági minisztere volt 2000–2002 között. A Széchenyi-terv megalkotója és irányítója. Az Orbán kormány hatalomra jutásakor véleménye szerint a gazdaságban benne volt a GDP 7%-os növekedésének lehetősége.

2003-ban jelenik meg „Élő emlékeink” című kötete, majd 2004-ben publikálja „Amerikai Birodalom” című könyvét. A magyar Gazdaságfejlesztési Intézet igazgatója, a Polgári Szemle szerkesztő bizottságának elnöke, a Heti Válasz tanácsadó testületének tagja. 2006-tól a Fidesz országgyűlési képviselője, a Gazdasági Bizottság tagja. 2008-ban szerzőtársával vitairatot ad közre Magyarország nemzetstratégiájáról „Jövőkép 2025” címmel.

A könyv előszavában így ír, hogy miért jelentette meg a könyvét: „Közgazdászként az a kérdés izgatott, miért és hogyan lettünk éllovasból sereghajtók? Könnyebb válaszolni a hogyanra, mint a miértre. Úgy látom, hogy a 2002 közepén történt politikai és gazdasági fordulat felelős a kudarcért. Ezt követően indult el a szarvashibák sorozata, amely a régió éléről a legvégére dobott bennünket. Az elkövetett hibák kétfélek voltak. A kormány rendre hibázott a legfontosabb gazdaságpolitikai döntésekben, másrészt a nagyobb hiba volt, hogy nem hozta meg az égetően szükséges döntéseket. Miért követhettek el drámai szakmai hibákat a 2002 utáni kormányok? A döntő okot a kormányzó elit hibás gondolkodásában, valamint a gazdasági és az emberi értékeket politikai érdekeknek alárendelő kormányzásban látom. A 2002 utáni fél évtizedet vizsgálom, de az elmúlt tíz évről írok.”

Messzemenően találóan ír a könyvről dr. Szapáry György, az MNB korábbi elnökhelyettese: „Matolcsy György nem szorítkozik csak kritikára. A könyv iránytű is egyben, arról is szól, mi a teendő ahhoz, hogy Magyarország ismét a térség éllovasa lehessen.”

Az Éghajlat Könyvkiadó által megjelentetett 360 oldalas művet elsősorban közgazdászoknak ajánlom, de hasznosan forgathatják más végzettséggel rendelkezők is.

A súlycsökkentés bibliája

Dr. Böszörményi Nagy Klára, a SpringMed Kiadó igazgatója szerkesztésében jelent meg dr. Pados Gyula és dr. Audikovszky Mária könyve: *Tudatos fogyás – Testsúlycsökkentés az orvos tanácsaival.*

Dr. Pados Gyula a Szent Imre Kórház Lipid Részlegét vezeti, helyettes címzetes egyetemi docens, kandidátus, a Táplálkozási Fórum elnöke, **dr. Audikovszky Mária** a Szent Imre Kórház főorvosa, 1983 óta dolgozik a kórház Lipid Részlegén.

A modern világ egyik legnagyobb problémája, hogy túlhajsoltak vagyunk, keveset mozgunk és ehhez képest sok és kalóriadús ételeket fogyasztunk. Mi ennek – ha több kalóriát viszünk be, mint amennyit felhasználunk – az eredménye? A lassan népbetegséggé váló elhízás. A betegség szó itt sajnos valóban helytálló, hiszen az elhízás sok baj okozója lehet, a szív- és érrendszeri betegségeknek egyértelmű rizikófaktora, de a daganatos betegségekre is hajlamosít.

A könyv célja felhívni a figyelmet arra, hogy a hatékony, hosszú távra szóló testsúlycsökkenés kulcsa életvitelünk, gondolkodásmódunk megváltoztatásában, újragondolásában rejlik. A könyvben egy átgondolt, hosszútávra szóló, korrekt testsúlycsökkentő program megvalósításához szükséges hasznos információkkal és tanácsokkal találkozhatunk.

Az elhízás problémájával foglalkozó orvos szerzőpáros évtizedek óta több tízezer elhízott embernek segített a lefogyásban és testsúlya megtartásában. A könyvből nemcsak „csodadiétákat”, hanem számos, orvosilag is megalapozottat ismerhetünk meg, köztük az eredeti – kombinált rövid és hosszú távú – *Pados-diétát*, ami alapján magunk is könnyen dönthetünk, hiszen a nagy kínálatból gondosabban, tudatosabban kell a tartós eredmény érdekében választani.

A kötetben fotókkal illusztrált, színes melléklet található, melyben a „Pados-diéta” segítségével lefogyottak számolnak be sikereikről. A függelékben kalória- és tápanyagtáblázat segíti a tájékozódást.

A 320 oldalas kiadvány a nagyobb könyvesboltokban – Lira és Lant, Libri, Alexandra, Makro-Book –, illetve egyes patikákban 3480 forintos áron kapható, valamint megrendelhető a SpringMed Kiadó honlapján.

» Rádióműsor «

MR6 – A RÉGIÓ RÁDIÓJA A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon:

5.00 Hajnal-táj (MR1 – Kossuth Rádiótól)

HAJNALTÓL REGGELIG FM 101.7 MHz

Szerkesztők: Orbán Violetta, Fábán Mária, Gungl László, Kovács Miklós, Zsoldos László, Nagy Gábor

6.00 Műsorkezdés, hírek röviden
6.10 Meteorológiai körkép
6.15 Dél-Dunántúli Krónika
6.23 Regionális lapszemle
6.30 Hírek, közlekedési információk
6.38 Sportösszefoglaló
6.45 A Dél-Dunántúl híreiből
6.52 A nap témája – riportban
7.00 – 8.00 Az előző óra menetrendje
8.00 Hírek
8.05 – 9.00 Magazinóra riportokkal

9.00 – 12.00 Itthon vagyunk!
Benne többek közt: Autó-motor 101.7, Jelige, Zöld jelzés, Fogadó, Zenejubilista, 4-es Retró, Magyar zenék órája, Blúz – női magazin
MR1 Déli Krónika
12.30 Nótaszó

DÉLUTÁN FM 101.7 MHz

13.00 Dél-után – az MR6 zenés magazinműsora
Szerkesztők: Varga László, Nagy Gábor, Fábán Mária, Kis Tünde, Zsoldos László, Kovács Miklós
17.30 MR1 Esti Krónika
18.00 Estidőben! – szórakoztató műsor telefonos játékokkal és oldies-slágerekkel, nosztalgia-muzsikával
21.00-tól: Nótaszó
22.00-tól: Petőfi éjszaka

Hétféle műsorrend magyar nyelven:

Szombat

8.00 – 12.00 Jó pihenést! – szórakoztató műsor, benne többek közt:
Ez történet a 7-en a 101.7-en: az elmúlt napok összefoglalója
Telefonos játékok
MR1 Déli Krónika
12.20 Nótaszó
13.00 Jelige – Apróhirdetések „nagy” története után kutakodik Orbán Violetta, Fábán Mária, Erdei Krisztián, Kovács Miklós és Zsoldos László
Édes Éter – telefonos kívánságműsor
Szerkesztő: Császár Andrea és Erdei Krisztián
Telefon: 72/518-318 SMS-vonal: 30/30-30-233
17.30 MR1 Esti Krónika
18.00 Készül az estére! A zene java
22.00-tól: Petőfi éjszaka

Vasárnap (hírek óránként)

8.00 „Kapocs” – ökumenikus magazin
9.00 Művészbemutató, Somogyi magazin, Tolnai magazin, Baranyai magazin (forgóban)
10.00 Régió-portré
11.00 Telefonos kívánságműsor 72/518-318
12.00 MR1 Déli Krónika
13.00 Régió portré ismétlés
14.00 Komolyzenei kaleidoszkóp, Lemezbörze
15.00 Ismétlőóra
16.00 „MÁS” – a Dél-Dunántúlon élő kisebbségek magyar nyelvű műsora
17.00 Heti zenejubilista – könnyűzenei évfordulókról Koszits Attilával
17.30 MR1 Esti Krónika
18.00 Pannon koncerttükör – a Pannon Filharmonikusok Pécs és a Régió Rádió közös műsora (A sorozat szerkesztője: Kovács Attila)
19.30 Opera-félóra – érdekességek az opera világából

Nemzetiségi műsoraink az MR4 országos adásban:

Horvát nyelven:

AM 873 KHz: 8.00 – 10.00

Német nyelven:

AM 873 KHz: 10.00 – 12.00

Szerb nyelven:

AM 873 KHz: 14.00 – 16.00

Az MR6 pécsi régió rádiójának elérhetőségei:

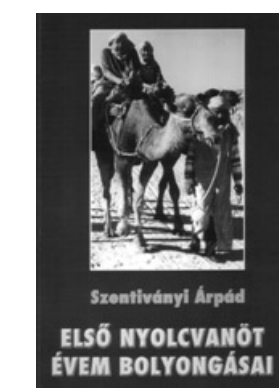
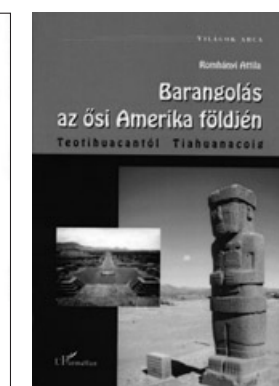
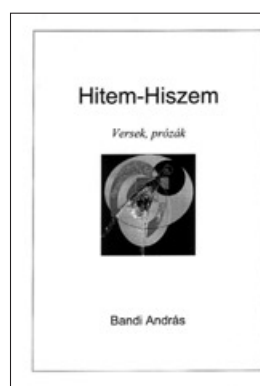
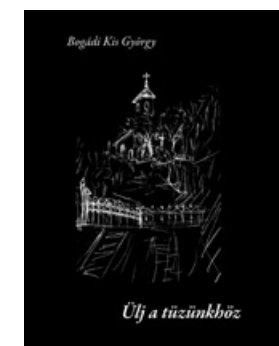
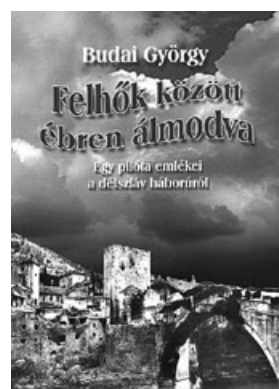
Telefon: 72/518-333

Fax: 72/518-320

E-mail: regioradio@radio.hu

Net: www.mr6.hu

Keresse az MR6 Régió Rádiót az iwiw-en is! www.iwiw.hu

K
ö
n
y
v
a
j
á
n
l
ó
n
k

November – Őszutó, Szent András hava						
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
					1	2
3 ♠	4 ♠	5 ♠	6 ☉	7 ☼	8	9
10	11	12 ♠	13 ♠●	14 ☼	15	16
17	18	19 ☉	20 ✱	21 ♠	22	23 L
24	25 ♠	26 ✱	27 ☉✱	28 ♠	29 ☼	30

☉ Első negyed ☉ Újhold ☼ Köd
 ☉ Utolsó negyed ♠ Csapadék ✱ Hó
 ● Telihold L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (☉) előtt és közben hidegfronti hatás várható.
 A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Kéri János

Havi ételajánlat – Mustáros karaj

Kéri Jánosné

Hozzávalók: 8 szelet sertéskaraj, egy evőkanál zsiradék, egy evőkanál mustár, fél evőkanál ecet, só.
Elkészítése: A hússzeleteket kiverjük, megsózzuk, majd ropogósra sütjük. A kisült szeleteket egy tűzálló tálban egymás mellé fektetjük, és megkenjük a következő mártással: a mustárt az ecettel, 1 kávéskanál vízzel és peccsenyészirral jól elkeverjük, a szeleteket az így készült krémmel megkenjük, és 15 percig sütjük. Sült burgonyával tálaljuk.

KÉRI JÁNOSNÉ (Nagyvenyim)

Novemberi névnapok

1. szombat	Mindenszentek, Marianna
2. vasárnap	Achilles
3. hétfő	Győző
4. kedd	Károly
5. szerda	Imre
6. csütörtök	Lénárd
7. péntek	Rezső
8. szombat	Zsombor
9. vasárnap	Tivadar
10. hétfő	Réka
11. kedd	Márton
12. szerda	Jónás, Renátó
13. csütörtök	Szilvia
14. péntek	Alíz
15. szombat	Albert, Lipót
16. vasárnap	Ödön
17. hétfő	Hortenzia, Gergő
18. kedd	Jenő
19. szerda	Erzsébet, Zsóka
20. csütörtök	Jolán
21. péntek	Olivér
22. szombat	Cecília
23. vasárnap	Kelemen, Klementina
24. hétfő	Emma
25. kedd	Katalin
26. szerda	Virág
27. csütörtök	Virgil
28. péntek	Stefánia
29. szombat	Taksony
30. vasárnap	András, Andor

November 7., péntek

Pécs: Kortárs képzőművészeti kiállítás és vásár a Pécsi Műhelygalériában (Várady Antal u. 5/a). Nyitva: kedd-péntek 12–17 óra, szombat: 9–12-ig.

Keszthely: Élet a fában – **Keszthelyi Jenő**, barátunk és szerzőtársunk, intarziáművész kiállítása a Helikon Kastélymúzeumban. A Vadászati Múzeumban december 31-ig látható a kiállítás.

Pécs: Minden, ami összeköt – Tér és imádság – kiállítás a Művészetek és Irodalom Házában. Megtekinthető: 2009. január 26-ig.

Pécs: Összeolvasások – tengerfolyó. Davor Saric fotóművész (Sibenik) kiállítása a Művészetek és Irodalom Házában. Megtekinthető: november 21-ig.

Nagykanizsa: Magyar plakát-retró – válogatás 30 év plakátművészetéből. Megtekinthető: 2009. január 31-ig. Helyszín: Képzőművészetek Háza.

November 8., szombat

Nagykanizsa: 14 óra – 80 év művészete – Z. Soós István kiállítása. Megnyitja Bereczky Loránd, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója. Képzőművészetek Háza. Megtekinthető: 2009. március 1-ig.

November 11., csütörtök

Szekszárd: 18 óra – Szent Márton gregoriánium. Helye: Evangélikus templom (Luther tér)

November 14., péntek

Szekszárd: 14 óra – Múzeum és civilek – tanácskozás. Az ún. „magas művészet” és a népművészet kapcsolata a jelképeken keresztül, a reneszánsz hatása a népművészetre. Helye: Wosinsky Mór Megyei Múzeum.

Pécs: 15 óra – A Székesegyház Kocsis László kanonok verseiben. A Székesegyházban a sétát vezeti: Tillai Gábor történész. A Pécsi Tájak-Korok-Múzeumok Klub szervezésében.

Kaposvár: 18 óra – A szent király eszménye az ó- és a középkorban – Lukics József Gábor előadása. Helyszín: Együd Árpád Művelődési Központ.

Nagykanizsa: 19 óra – A Firkin együttes (Budapest) koncertje a Hevesi Sándor Művelődési Központban.

November 15., szombat

Kaposvár: 9 órától – Magyar-román vers- és prózamondó verseny az Együd Árpád Művelődési Központban

Szekszárd: Szekszárdi Néptáncfesztivál – november 15-16. Babits Mihály Művelődési Ház

November 17., hétfő

Pécs: 17 óra – Kertek a kezdetektől. A Pécsi Tájak-Korok-Múzeumok Klub vendége: Detky Rita tájépítész. Helyszín: Lenau-Ház.

Kaposvár: Bali Mária kiállítása a Kaposfüredi Művelődési Házban. Megtekinthető: december 31-ig.

November 19., szerda

Kaposvár: 18 óra – Egerváriné Árvai Márta festménykiállítása a „Biblia éve” alkalmából. Megtekinthető: 2009. január 5-ig. Helyszín: Töröcskei Községi Ház.

Ózd: 19 óra – Jelenetek egy házasságból. A Madách Kamaraszínház előadása. Szereplők: Détár Enikő és Rékasi Károly. Ózdi Művelődési Intézmények „Olvasó”, színházterem. www.ozdolvaso.hu

November 22., szombat

Győr: Éneklő Magyarország – XVI. Országos kórusminősítő rendezvény. Web: www.bbmmk.hu, Bartók Béla Megyei Művelődési Központ

November 24., hétfő

Nagykanizsa: 19 óra – Jandó Jenő zongoraestje a Medgyaszay Házban (Sugár u. 5.)

November 26., szerda

Kaposvár: 15 óra – Mesterségem címere – a rendőri hivatásról a gyakorlat tükrében. Helyszín: Együd Árpád Művelődési Központ.

November 28., péntek

Kaposvár: 18 óra – Otthonunk a világegyetem – Balogh Pál előadása az Együd Árpád Művelődési Központban.

Nagykanizsa: 18 óra – Kanizsa Fűvös Egyesület zenekarának évadzáró koncertje a Hevesi Sándor Művelődési Központban

November 29., szombat

Pécs: 8 óra – Séta a Misina-oldalban: Dömörkapu-Kantavár-Kisrét. Találkozás a főpályaudvaron a 35-ös busznál. (A Pécsi Tájak-Korok-Múzeumok Klub programja)

December 1., hétfő

Pécs: Adventi vásár – december 1-től 22-ig.

December 2., kedd

Pécs: 17 óra – A Szársomlyó – Dudás György diavetítéses útibeszámolója a Duna-Dráva Nemzeti Park Klubjában. Helyszín: Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Tetteye Oktatási Központ (Tetteye tér 8.)

December 5., péntek

Pécs: 15 óra – Lotz Károly festményei a Székesegyházban. A helyszínen bemutatja: Tillai Gábor történész. (A Pécsi Tájak-Korok-Múzeumok Klub programja)

December 13., szombat

Pécs: 9 óra – Luca-nap Árpád-kori emlékek között. Séta Cserkúton át Kővágószőlőre. Indulás: az uránvárosi buszvégállomásról 26-os autóbuszszal. (A Pécsi Tájak-Korok-Múzeumok Klub programja)

Ez a Hetedhéthatár 240. száma

